

บทที่ 9

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เนื้อหาในบทนี้ จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรก จะเป็นการสรุปข้อค้นพบจากการศึกษา ส่วนที่สอง จะเป็นส่วนของการอภิปรายผลการศึกษา และส่วนที่สาม คือ ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

9.1 สรุปข้อค้นพบจากการศึกษา

ในส่วนนี้จะแบ่งออกเป็น 7 หัวข้อย่อย ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว การประเมินสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป การพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ผลกระทบจากการท่องเที่ยว และปัญหาและข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นประเด็นต่างๆ ที่สำคัญจากการศึกษาในครั้งนี้

9.1.1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. นักท่องเที่ยวชาวไทย

กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติสิรินาถส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย มีอายุระหว่าง 20-49 ปี (ประมาณ 83.5%) มีอาชีพรับจ้าง รองลงมาคือนักเรียนนักศึกษา และพนักงานบริษัทเอกชน อาศัยอยู่ในครอบครัวขนาดกลาง มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และรองลงมาคือมัธยมศึกษา ทั้งนี้มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,001-15,000 บาท (ประมาณ 54.9%) นักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติน้อยมาก

2. นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติสิรินาถส่วนใหญ่เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง มีอายุระหว่าง 20-49 ปี (ประมาณ 86.1%) เป็นพนักงานบริษัทเอกชนและเจ้าของธุรกิจ อาศัยอยู่ในครอบครัวขนาดเล็ก มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้ต่อเดือนระหว่าง 2,001-6,000 เหรียญสหรัฐ (ประมาณ 56%) และไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติแต่อย่างใด

3. ประชาชน

ประชาชนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในบริเวณอุทยานแห่งชาติสิรินาถทั้งหญิงและชาย มีอายุระหว่าง 20-49 ปี (ประมาณ 77%) มีการศึกษาระดับอนุปริญญา (ปวช., ปวส., ปวท.) ถึงปริญญาตรี อาศัยอยู่ในพื้นที่มาแล้วมากกว่า 10 ปี อาศัยอยู่ในครอบครัวขนาดกลาง มีอาชีพหลักคือ

ค้าขายและทำธุรกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริม รายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 2,501-15,000 บาท (ประมาณ 67%) และประกอบอาชีพอยู่ในบริเวณอุทยานแห่งชาติสิรินาถมาแล้วประมาณ 4-6 ปี

4. เจ้าหน้าที่

กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติสิรินาถพบว่าส่วนใหญ่มีตำแหน่งงานอยู่ในระดับปฏิบัติการ และผู้บริหารระดับกลางซึ่งมีจำนวนเท่ากัน ทั้งนี้เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง มีอายุระหว่าง 30-49 ปี (ประมาณ 77%) การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีและสูงกว่า มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดภูเก็ต และทำงานในพื้นที่มาแล้วประมาณ 1-10 ปี

5. ผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ ส่วนใหญ่จะมีที่ตั้งสำนักงานอยู่ภายในเขตอำเภอถลางมากกว่าเขตอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต และมีบริการที่หลากหลาย ได้แก่ บริการที่พัก ร้านอาหาร จัดนำเที่ยว ให้เช่ารถและเรือนำเที่ยว เป็นต้น เปิดดำเนินการมาแล้ว 1-20 ปี มีพนักงานตั้งแต่ 1-338 คน กลุ่มลูกค้ามีทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ และช่วงฤดูกาลที่นักท่องเที่ยวมาใช้บริการมากที่สุดคือ เดือนธันวาคม

9.1.2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ มีความพึงพอใจในปัจจัยสำคัญในการท่องเที่ยว ดังนี้

1.1 ด้านทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ สภาพหาดทรายและทะเล สภาพภูเขา สภาพภูมิอากาศ สภาพชีวิตสัตว์ป่า สภาพปะการังและธรรมชาติใต้ทะเล และสภาพป่าชายเลน พบว่าสภาพหาดทรายและทะเล สภาพภูเขา และสภาพภูมิอากาศ นักท่องเที่ยวพึงพอใจมาก เมื่อพิจารณาทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติโดยภาพรวม พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจปานกลาง

1.2 ด้านโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยว ได้แก่ ถนนภายในอุทยานฯ เส้นทางเดินเท้าในอุทยานฯ แหล่งพลังงาน แหล่งน้ำ การกำจัดขยะมูลฝอยและบำบัดน้ำเสีย และการติดต่อสื่อสาร ในภาพรวมพบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจปานกลาง

1.3 ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหารสินค้าอุปโภค-บริโภค ร้านขายของที่ระลึก นันทนาการ บริการข่าวสารความรู้และแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยว และระบบความปลอดภัย พบว่าที่พักอาศัยทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมาก แต่โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวปานกลาง

1.4 ความพึงพอใจในภาพรวม สำหรับการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่ออุทยานแห่งชาติสิรินาถ โดยภาพรวมพบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากจากปัจจัยหลักทั้ง 3 ปัจจัย เมื่อนำมาเรียงลำดับความพึงพอใจ พบว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ นักท่องเที่ยวให้ความพึงพอใจมากเป็นลำดับแรก รองลงมาคือโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว และการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ตามลำดับ

2. นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีความพึงพอใจในปัจจัยสำคัญในการท่องเที่ยว ดังนี้

2.1 ด้านทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ สภาพหาดทรายและทะเล สภาพภูเขา สภาพภูมิอากาศ สภาพชีวิตสัตว์ป่า สภาพปะการังและธรรมชาติใต้ทะเล และสภาพป่าชายเลน พบว่า สภาพหาดทรายและทะเล และสภาพภูมิอากาศ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากเมื่อพิจารณาทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติโดยภาพรวม พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจปานกลาง

2.2 ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ถนนภายในอุทยาน เส้นทางเดินเท้า แหล่งพลังงาน แหล่งน้ำ การกำจัดขยะมูลฝอยและบำบัดน้ำเสีย และการติดต่อสื่อสาร พบว่าทุกปัจจัยนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจปานกลาง ยกเว้นการกำจัดขยะมูลฝอยมีความพึงพอใจน้อย และเมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยวโดยภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจปานกลาง

2.3 ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก นันทนาการ บริการข่าวสารความรู้และแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยว และระบบความปลอดภัย พบว่าที่พักทั้งด้านคุณภาพและปริมาณนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมาก และโดยภาพรวมนักท่องเที่ยวพึงพอใจด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวปานกลาง

2.4 ความพึงพอใจในภาพรวม ในการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่ออุทยานแห่งชาติสิรินาถ โดยภาพรวมพบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจปานกลาง

จากปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย เมื่อนำมาเรียงลำดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว พบว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ นักท่องเที่ยวให้ความพึงพอใจมากเป็นลำดับแรก รองลงมาคือโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยว และการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความพึงพอใจในระดับเดียวกันคือปานกลาง

9.1.3 การประเมินสภาพแวดล้อมทั่วไป

1. กฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติสิรินาถและการรับทราบกฎระเบียบผ่านสื่อประเภทต่างๆ

1.1 นักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่รับทราบกฎระเบียบที่ทางอุทยานแห่งชาติสิรินาถกำหนดให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติ และมีบางส่วนเท่านั้นที่ไม่ทราบ และส่วนใหญ่รับทราบโดยเห็นจากป้ายประกาศและเจ้าหน้าที่แจ้งให้ทราบ ตลอดจนได้รับข้อมูลจากแผ่นพับ รวมถึงคู่มือหรือเอกสารแนะนำ

1.2 นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ส่วนใหญ่รับทราบกฎระเบียบที่ทางอุทยานแห่งชาติสิรินาถกำหนดให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติ และมีบางส่วนเท่านั้นที่ไม่ทราบ สื่อที่นักท่องเที่ยวรับทราบมากที่สุดคือ ป้ายประกาศ รองลงมาคือแผ่นพับหรือแผ่นปลิว และหนังสือประกาศ

1.3 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ ส่วนใหญ่รับทราบว่าอุทยานแห่งชาติสิรินาถมีกฎระเบียบที่กำหนดให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตาม แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่ทราบ และส่วนใหญ่รับรู้จากป้ายประกาศ เจ้าหน้าที่อุทยาน ตลอดจนแผ่นพับหรือแผ่นปลิว และประชาชนส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติตามกฎระเบียบดังกล่าวด้วย และในบางโอกาสยังช่วยเจ้าหน้าที่อุทยานฯ ชี้แจงข้อมูลดังกล่าวให้นักท่องเที่ยวด้วย

1.4 ผู้ประกอบการ โดยทั่วไปทราบว่ามีการมีกฎระเบียบที่อุทยานฯ กำหนดให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติและมีบางส่วนที่ยังไม่ทราบว่ามีการมีกฎระเบียบดังกล่าว และส่วนใหญ่จะทราบจากป้ายประกาศ เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ตลอดจนคู่มือและเอกสารแนะนำ และผู้ประกอบการเองก็มีโอกาสที่จะช่วยชี้แจงให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎระเบียบของอุทยานฯ

2. การพบเห็นและประสบเหตุการณ์ต่างๆ ระหว่างการท่องเที่ยว

2.1 นักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่จะไม่พบเห็นอาชญากรรม การหลอกลวงหรือเอาเปรียบ การค้าประเวณี การซื้อขายยาเสพติด หรือแหล่งมั่วสุมในระหว่างการท่องเที่ยวในอุทยานฯ อย่างไรก็ตามยังมีนักท่องเที่ยวบางส่วนที่พบเห็นเหตุการณ์ข้างต้น โดยเหตุการณ์ที่พบบ่อยมากที่สุดคือ การหลอกลวงเอาเปรียบ อาชญากรรม และแหล่งมั่วสุม ทั้งนี้ในระหว่างการท่องเที่ยวในอุทยานฯ นั้น นักท่องเที่ยวไม่เคยประสบกับปัญหาการถูกเสนอขายบริการทางเพศ จะมีบ้างในเรื่องของการถูกหลอกลวงหรือเอาเปรียบ แต่ก็เป็นส่วนน้อย

2.2 นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ส่วนใหญ่ไม่พบเห็นการซื้อขายยาเสพติด และแหล่งมั่วสุม แต่จะพบเห็นการหลอกลวงเอาเปรียบ อาชญากรรม และการค้าประเวณีอยู่บ้าง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่เคยประสบเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง มีเพียงส่วนน้อยที่เคยประสบเหตุการณ์ถูกหลอกลวงเอาเปรียบ และถูกบีบบังคับซื้อบริการหรือสินค้า

3. การพบเห็นสิ่งต่างๆ หรือ การกระทำของบุคคลในระหว่างท่องเที่ยวในอุทยานฯ

3.1 นักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่ไม่พบเห็นเหตุการณ์หรือการกระทำของบุคคลในระหว่างท่องเที่ยวในอุทยานฯ เช่น การปล่อยน้ำเสีย การตัดไม้ทำลายป่า การทำลายสัตว์น้ำ การขโมยปะการัง พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ แหล่งเสื่อมโทรม และการขโมยหินหรือเปลือกหอย แต่สิ่งที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พบเห็นจะเป็นขยะมูลฝอยที่อยู่ภายในเขตอุทยานฯ รองลงมาคือนักท่องเที่ยวส่งเสียงดัง

3.2 นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ส่วนหนึ่งพบเห็นแหล่งเสื่อมโทรม นักท่องเที่ยวส่งเสียงดัง การปล่อยน้ำเสีย การตัดไม้ทำลายป่า การทำลายสัตว์น้ำ การขโมยปะการัง การขโมยพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และการขโมยหินหรือเปลือกหอย และสิ่งที่นักท่องเที่ยวพบเห็นมากที่สุดคือ ขยะมูลฝอย

4. การเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ

4.1 นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เข้ามาท่องเที่ยวในอุทยานฯ ได้เรียนรู้เรื่องต่างๆ ตามลำดับ ดังนี้ ธรรมชาติทางทะเลและชายหาด การสงวนสภาพธรรมชาติ วิถีชีวิตของชุมชนที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ ธรรมชาติของป่าไม้และสัตว์ป่า และการอนุรักษ์พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์

4.2 นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ได้มีโอกาสเรียนรู้ในเรื่องของธรรมชาติทางทะเลและชายหาด การสงวนสภาพธรรมชาติ วิถีชีวิตของชุมชนที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ การอนุรักษ์พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และธรรมชาติของป่าไม้และสัตว์ป่า ตามลำดับ

5. ค่าธรรมเนียมในการเข้าไปท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ

5.1 ค่าธรรมเนียมสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ปัจจุบันอุทยานแห่งชาติสิรินาถเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าไปท่องเที่ยวในเขตอุทยานฯ จากนักท่องเที่ยวชาวไทยคนละ 20 บาท พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เต็มใจจะจ่ายในอัตราเดิม ขณะที่นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งเต็มใจจะจ่ายเพิ่มขึ้น ทั้งนี้จำนวนเงินที่นักท่องเที่ยวยินดีจ่ายเพิ่มขึ้นอยู่ในช่วงตั้งแต่ 25 ถึง 500 บาท คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45.57 บาท ในกรณีที่นักท่องเที่ยวต้องการจ่ายค่าธรรมเนียม 20 บาทเท่าเดิมนั้น เหตุผลที่นักท่องเที่ยวระบุนมากที่สุดคือ ไม่แน่ใจว่าจ่ายเพิ่มแล้วจะทำให้อุทยานฯ ดีขึ้น และเพื่อปฏิบัติตามกฎของอุทยานฯ ตามลำดับ ในกรณีที่นักท่องเที่ยวต้องการจ่ายค่าธรรมเนียมมากกว่า 20 บาทนั้น เหตุผลที่นักท่องเที่ยวระบุนมากที่สุดคือ อยากให้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานฯ รองลงมาคือ ต้องการช่วยรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติให้สมบูรณ์ตลอดไป

5.2 ค่าธรรมเนียมสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ปัจจุบันอุทยานฯ เก็บค่าธรรมเนียมการเข้าไปท่องเที่ยวในเขตอุทยานฯ จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศคนละ 200 บาท พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการจ่ายในอัตราเดิมคือ 200 บาท และมีนักท่องเที่ยวบางคนเต็มใจจะจ่ายเพิ่มขึ้น ทั้งนี้จำนวนเงินที่นักท่องเที่ยวยินดีจ่ายเพิ่มขึ้นอยู่ระหว่าง 220 ถึง 1,000 บาท คิดเป็น

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 344.76 บาท นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ต้องการจ่ายค่าธรรมเนียมเท่าเดิมนั้น ได้ระบุเหตุผลหลายประการ โดยเหตุผลที่นักท่องเที่ยวระบุมากที่สุด คือ เพื่อปฏิบัติตามกฎของอุทยานฯ และไม่แน่ใจว่าจ่ายเพิ่มแล้วจะทำให้อุทยานฯ ดีขึ้น ตามลำดับ และนักท่องเที่ยวที่แสดงความยินดีจะจ่ายค่าธรรมเนียมในอัตราที่มากกว่าเดิม ได้ระบุเหตุผลคือ ต้องการช่วยรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติให้สมบูรณ์ตลอดไป และความต้องการให้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานฯ ตามลำดับ

6. องค์ประกอบของการท่องเที่ยวในมุมมองของผู้ประกอบการ

6.1 สถานที่และกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวนิยม สถานที่ท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถที่เป็นที่นิยมมากคือ หาดในยาง หาดไม้ขาว หาดทรายแก้ว และหาดในทอน และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีกิจกรรมคือ การเดินเล่นชายหาด รับประทานอาหารบริเวณชายหาด และชมพระอาทิตย์ตกดิน ตามลำดับ

6.2 สถานที่ท่องเที่ยวที่เปราะบางและเสี่ยงต่อการถูกทำลาย สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งที่ผู้ประกอบการระบุว่ามีความเปราะบางและเสี่ยงต่อการถูกทำลายคือ หาดในยาง แนวปะการังหาดในยาง รวมถึงป่าชายเลนท่าฉัตรไชย และพบว่าหาดในยางเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในสภาพเสื่อมโทรมและสมควรได้รับการฟื้นฟูอย่างเร่งด่วน

6.3 ความคิดเห็นต่อสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานฯ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องการให้มีสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณดังนี้

สาธารณูปโภค

(1) ถนน เส้นทางเดินเท้า และแหล่งพลังงานมีปริมาณเพียงพอและคุณภาพพอใช้ แต่ควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น

(2) แหล่งน้ำ การกำจัดขยะมูลฝอย การบำบัดน้ำเสีย และการติดต่อสื่อสารยังมีน้อย ขณะเดียวกันควรได้รับการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

สิ่งอำนวยความสะดวก

(1) ที่พักอาศัยมีปริมาณเพียงพอ ส่วนคุณภาพต้องได้รับการปรับปรุง

(2) ร้านขายสินค้าที่จำเป็นมีปริมาณเพียงพอและคุณภาพพอใช้

(3) ร้านขายของที่ระลึกยังมีน้อย อีกทั้งคุณภาพยังต้องปรับปรุง

(4) นันทนาการ บันเทิง และกีฬายังมีไม่เพียงพอ และคุณภาพต้อง

ได้รับการปรับปรุง

(5) บริการข่าวสาร ความรู้ และแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวมีไม่เพียงพอ

และคุณภาพยังต้องปรับปรุง

(6) ระบบความปลอดภัยมีไม่เพียงพอ และต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

9.1.4 การพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ

1. แนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติสิรินาถ

ผลจากการศึกษาพบว่า ประชาชน เจ้าหน้าที่ และผู้ประกอบการ มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถในโครงการต่างๆ 5 โครงการ ดังนี้

(1) โครงการก่อสร้างสะพานเชื่อมจังหวัดพังงากับจังหวัดภูเก็ตของกรมทางหลวง

เจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการเห็นสมควรสนับสนุนมากเป็นอันดับ 1 ขณะที่ประชาชนเห็นควรสนับสนุนเป็นอันดับ 2

(2) โครงการสร้างทางรถไฟถึงท่าเรือน้ำลึกจังหวัดภูเก็ต

เจ้าหน้าที่เห็นควรสนับสนุนเป็นอันดับ 2 แต่ประชาชนและผู้ประกอบการเห็นควรสนับสนุนเป็นอันดับ 3

(3) โครงการก่อสร้างสถานที่ราชการบริเวณป่าชายเลนท่าฉัตรไชย

ทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันคือควรสนับสนุนเป็นอันดับ 4

(4) โครงการก่อสร้างโรงแรมที่พักตากอากาศใกล้กับบริเวณอุทยานแห่งชาติ

สิรินาถ

ประชาชนและเจ้าหน้าที่เห็นควรสนับสนุนเป็นอันดับ 5 แต่ผู้ประกอบการเห็นควรสนับสนุนมากเป็นอันดับ 2

(5) โครงการสร้างถนนเลียบชายฝั่งทะเลตามแผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ต (ผ่านบน

เขารวก-เขาเมือง)

ทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยที่ประชาชนเห็นควรสนับสนุนเป็นอันดับ 1 เจ้าหน้าที่เห็นควรสนับสนุนเป็นอันดับ 3 ขณะที่ผู้ประกอบการเห็นควรสนับสนุนเป็นอันดับ 5

จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นตรงกันสำหรับโครงการก่อสร้างโรงแรมที่พักตากอากาศใกล้บริเวณอุทยานฯ โดยเห็นควรสนับสนุนเป็นอันดับ 4 ส่วนโครงการอื่นๆ จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะโครงการสร้างถนนเลียบชายฝั่งทะเลตามแผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ต (ผ่านบนเขารวก-เขาเมือง) ทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

2. ข้อมูลจำเพาะเกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยว

ผู้ประกอบการในพื้นที่ส่วนใหญ่ให้บริการด้านการท่องเที่ยวครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวอื่นภายในจังหวัดภูเก็ต รองลงมาคือแหล่งท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวต่างประเทศครอบคลุมน้อยมาก สภาพการแข่งขันของธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตปัจจุบันพบว่าการแข่งขันที่รุนแรงมาก ขณะที่ความรุนแรงของการแข่งขันในธุรกิจท่องเที่ยว

ในอุทยานฯ มีระดับความรุนแรงน้อย ทั้งนี้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกของชมรมหรือสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาอุทยานแห่งชาติสิรินาถ

3.1 ประชาชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาอุทยานแห่งชาติสิรินาถใน 10 ด้านคือ การออกแรง การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ชักชวน การแสดงความคิดเห็น การออกวัสดุอุปกรณ์ การเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ การออกเงิน การเป็นผู้เริ่มหรือผู้ประกอบการ การประชุม และการเป็นกรรมการ ส่วนใหญ่ความร่วมมืออยู่ในลักษณะของการออกแรงมากที่สุด

3.2 เจ้าหน้าที่ ที่มีความเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติสิรินาถใน 4 ด้าน คือ การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการควบคุมประเมินผล พบว่าการปฏิบัติตามแผนเป็นเรื่องที่หน่วยงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การวางแผน การควบคุมและประเมินผล และการกำหนดนโยบาย ตามลำดับ

3.3 ผู้ประกอบการ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติสิรินาถน้อย และที่มีส่วนร่วมบ้างก็จะจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามแผน ในส่วนของการกำหนดนโยบายและการวางแผนนั้นมีส่วนร่วมน้อย และพบว่าผู้ประกอบการไม่มีส่วนร่วมในการควบคุมและประเมินผลแต่อย่างใด

4. หน่วยงานที่ควรมีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรง

4.1 เจ้าหน้าที่ มีความคิดเห็นว่าหน่วยงานที่ควรมีบทบาทโดยตรงในการกำหนดและบังคับใช้กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ คือ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช องค์การบริหารส่วนตำบล และตำรวจท่องเที่ยว ตามลำดับ

4.2 ผู้ประกอบการ มีความเห็นว่าหน่วยงานที่ควรมีบทบาทโดยตรงในการกำหนดและบังคับใช้กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในอุทยานฯ คือ ตำรวจท่องเที่ยว กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช และองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

9.1.5 ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

1. นักท่องเที่ยวชาวไทย

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำมาสรุปประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

1.1 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อยู่ในจังหวัดภูเก็ต

- (1) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตคิดเป็นร้อยละ 61.44% ที่เหลือ 38.56% อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ต
- (2) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตเดินทางมาอุทยานแห่งชาติสิรินาถเพื่อพักผ่อน (82.7%) รองลงมา (6.6%) เพื่อศึกษาระบบนิเวศ
- (3) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ต 63.8% ไม่ได้แวะท่องเที่ยวในที่อื่น และ 36.2% ได้แวะท่องเที่ยวในที่อื่น
- (4) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตและได้แวะท่องเที่ยวในที่อื่นส่วนใหญ่ (38%) ให้ความสำคัญต่อการมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถในระดับ 76-100%
- (5) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (64.3%) ใช้เวลาในอุทยานฯ ครึ่งวัน รองลงมา (23.5%) ใช้เวลาในอุทยานฯ 1 วัน
- (6) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (72%) ระบุว่าตนเป็นนักท่องเที่ยวทั่วไป และ 19.9% เป็นนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- (7) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (47.5%) เดินทางมากับกลุ่มเพื่อน รองลงมา (42.9%) มากับครอบครัว
- (8) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาอุทยานฯ โดยเฉลี่ยเที่ยวมา 89.70 บาทต่อคน และเที่ยวกลับ 83.96 บาทต่อคน
- (9) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (57.1%) เดินทางมาอุทยานฯ โดยรถยนต์ส่วนตัว รองลงมา (27.6%) เดินทางมาอุทยานฯ โดยรถจักรยานยนต์ส่วนตัว
- (10) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตและได้เดินทางมาอุทยานฯ โดยรถยนต์ส่วนตัวเสียค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยเที่ยวไป 85.04 บาทต่อคน และเที่ยวกลับ 75.68 บาทต่อคน สำหรับผู้ที่เดินทางมาอุทยานฯ โดยรถจักรยานยนต์ส่วนตัวโดยเฉลี่ยเที่ยวมา 42.89 บาทต่อคน และเที่ยวกลับ 40.76 บาทต่อคน

1.2 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ต

- (1) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (62.6%) เดินทางมาจากภาคใต้ รองลงมา (24.4%) เดินทางมาจากกรุงเทพมหานคร
- (2) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (82.1%) เดินทางมาอุทยานฯ เพื่อพักผ่อน รองลงมา (10.6%) เดินทางมาเพื่อนันทนาการ

(3) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (52.8%) เดินทางมาจังหวัดภูเก็ตโดยตรง ที่เหลือ (47.2%) ได้แวะท่องเที่ยวในจังหวัดอื่น

(4) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตและได้แวะท่องเที่ยวในจังหวัดอื่นส่วนใหญ่ (43.1%) ให้ความสำคัญกับจังหวัดภูเก็ตในระดับ 76-100%

(5) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (35.8%) จะใช้เวลาในจังหวัดภูเก็ต 3 วัน 2 คืน รองลงมา (31.7%) ใช้เวลามากกว่า 2 คืน

(6) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ต เมื่อมาถึงจังหวัดภูเก็ต ส่วนใหญ่ (50.4%) ได้แวะพักในที่อื่น รองลงมา (49.6%) ไม่ได้แวะพักในที่อื่นนอกจากในอุทยานฯ

(7) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตและได้แวะพักในที่อื่นในภูเก็ต ส่วนใหญ่ (40.3%) ให้ความสำคัญกับอุทยานฯ ในระดับ 76-100% รองลงมา (30.6%) ให้ความสำคัญกับอุทยานฯ ในระดับ 51-75%

(8) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (44.7%) ใช้เวลาในอุทยานฯ ครึ่งวัน รองลงมา (19.5%) ใช้เวลาในอุทยานฯ 1 วัน

(9) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (74%) ระบุว่าเป็นนักท่องเที่ยวทั่วไป รองลงมา (15.4%) เป็นนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

(10) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (47.2%) เดินทางมากับกลุ่มเพื่อน รองลงมา (43.9%) เดินทางมากับครอบครัว

(11) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (49.6%) เดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนตัว รองลงมา (38.2%) เดินทางมาโดยรถบัสประจำทาง กรณีเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเที่ยวมา 373.61 บาทต่อคน และเที่ยวกลับ 399.83 บาทต่อคน กรณีเดินทางโดยรถบัสประจำทางเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเที่ยวมา 367.26 บาทต่อคน และเที่ยวกลับ 357.91 บาทต่อคน

(12) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาจังหวัดภูเก็ตโดยเฉลี่ยเที่ยวมา 570.79 บาทต่อคน และเที่ยวกลับ 577.08 บาทต่อคน

(13) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตเสียค่าใช้จ่ายเดินทางจากที่พักไปยังอุทยานแห่งชาติสิรินาถเฉลี่ยเที่ยวมาเท่ากับเที่ยวกลับคือ 80.23 บาทต่อคน

(14) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (52.3%) เดินทางจากที่พักไปยังอุทยานแห่งชาติสิรินาถโดยรถยนต์ส่วนตัว รองลงมา (35.2%) เดินทางโดยรถจักรยานยนต์ส่วนตัว กรณีเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวเสียค่าใช้จ่ายเดินทางเฉลี่ยเที่ยวมาและ

ที่volvกลับเท่ากันคือ 106.20 บาท ต่อคน และกรณีเดินทางโดยรถจักรยานยนต์ส่วนตัวเสียค่าใช้จ่ายเดินทางเที่ยวมาและที่volvกลับเท่ากันคือ 40 บาท ต่อคน

1.3 ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยช่วงที่อยู่ในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ

- (1) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่พักค้างคืนจ่ายเป็นค่าห้องพักเฉลี่ยคนละ 375 บาท และค่าเช่าเต็นท์เฉลี่ยคนละ 43 บาท
- (2) นักท่องเที่ยวชาวไทยจ่ายเป็นค่าอาหารเฉลี่ยคนละ 130 บาท กรณีทำอาหารเอง และคนละ 174.05 บาท กรณีซื้ออาหาร
- (3) นักท่องเที่ยวชาวไทยจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ โดยเฉลี่ยต่อคนดังนี้ ค่าเช่าแก๊วโซลาร์ 67.27 บาท ค่าของที่ระลึก 136.21 บาท ค่าอุปกรณ์ดำน้ำ 145 บาท และเบ็ดเตล็ด 160.45 บาท
- (4) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมากับบริษัททัวร์จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ เพิ่มเติมโดยเฉลี่ยต่อคนดังนี้ ค่าที่พัก 1,000 บาท ค่าอาหารและเครื่องดื่ม 400 บาท และค่าของที่ระลึก 433.33 บาท

2. นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ข้อมูลจากการวิจัยที่เป็นประเด็นสำคัญเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีดังนี้

2.1 นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ต

- (1) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศอาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ต 28.7% ที่เหลือ 71.3% อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ต
- (2) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (92.6%) เดินทางมาอุทยานฯ เพื่อการพักผ่อน รองลงมา (3.7%) เพื่อศึกษาธรรมชาติ
- (3) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (59.3%) ไม่ได้แวะท่องเที่ยวในสถานที่อื่น
- (4) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ต (63.6%) ให้ความสำคัญแก่อุทยานแห่งชาติสิรินาถในระดับ 51-75%
- (5) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (44.5%) จะใช้เวลาในอุทยานฯ ครึ่งวัน รองลงมา (40.7%) จะใช้เวลาในอุทยานฯ 1 วัน
- (6) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (74.1%) ระบุว่าเป็นนักท่องเที่ยวทั่วไป และรองลงมา 14.8% เป็นนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- (7) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (51.9%) เดินทางมากับกลุ่มเพื่อน และรองลงมา (25.9%) เดินทางมาคนเดียว

(8) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาอุทยานฯ เฉลี่ยเที่ยวมาคนละ 97.92 บาท และเที่ยวกลับคนละ 95.83 บาท

(9) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (51.9%) เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวโดยเฉลี่ยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเที่ยวมาคนละ 109.33 บาท เที่ยวกลับคนละ 109 บาท และรองลงมา (41.8%) เดินทางโดยรถจักรยานยนต์ส่วนตัว และเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเที่ยวมาคนละ 60 บาท และเที่ยวกลับคนละ 50 บาท

2.2 นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ต

(1) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (40.3%) เดินทางมาจากยุโรป รองลงมา (25.4%) มาจากอเมริกาเหนือ

(2) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (85.0%) เดินทางมาเพื่อพักผ่อน รองลงมา (6.0%) เดินทางมาเพื่อศึกษารวมชาติ

(3) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (65.7%) แวะท่องเที่ยวในจังหวัดอื่น ที่เหลือ 34.3% ไม่ได้แวะมาท่องเที่ยวในจังหวัดอื่น

(4) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตและได้แวะท่องเที่ยวในจังหวัดอื่นส่วนใหญ่ (43.2%) ให้ความสำคัญแก่จังหวัดภูเก็ตในระดับ 51-75% รองลงมา (25.0%) ให้ความสำคัญแก่จังหวัดภูเก็ตในระดับ 76-100%

(5) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (62.6%) ใช้เวลาในจังหวัดภูเก็ตมากกว่า 3 วัน 2 คืน รองลงมา (25.4%) ใช้เวลาในจังหวัดภูเก็ต 3 วัน 2 คืน

(6) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตเมื่อมาถึงภูเก็ตส่วนใหญ่ (74.6%) ได้แวะพักในสถานที่อื่นนอกจากอุทยานแห่งชาติสิรินาถ และ 25.4% ไม่ได้แวะพักในสถานที่อื่น

(7) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตและได้แวะพักในสถานที่อื่นนอกเหนือจากอุทยานแห่งชาติสิรินาถส่วนใหญ่ (34.0%) ให้ความสำคัญแก่อุทยานฯ ในระดับ 26-50% รองลงมา (26.0%) ให้ความสำคัญแก่อุทยานฯ ในระดับ 51-75%

(8) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (35.8%) ใช้เวลาในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ 1 วัน รองลงมา (29.9%) ใช้เวลาเพียงครึ่งวัน

(9) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (73.1%) ระบุว่าเป็นนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป และรองลงมา (16.4%) ระบุว่าเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

(10) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (38.8%) เดินทางมากับกลุ่มเพื่อน รองลงมา (34.3%) เดินทางมาคนเดียว

(11) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (59.7%) เดินทางมาจังหวัดภูเก็ตโดยเครื่องบิน เสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเที่ยวมาและเที่ยวกลับคนละ 3,942.75 บาทเท่ากัน รองลงมา (14.9%) เดินทางโดยรถบัสประจำทางโดยเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเที่ยวมาและเที่ยวกลับเท่ากันคือคนละ 428.60 บาท

(12) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตจะเสียค่าใช้จ่ายเดินทางมาจังหวัดภูเก็ตโดยเฉลี่ยเที่ยวมาและเที่ยวกลับเท่ากันคือคนละ 2,644.55 บาท

(13) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตเดินทางจากที่พักไปอุทยานแห่งชาติสิรินาถ โดยเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางเฉลี่ยเที่ยวมาคนละ 167.20 บาท และเที่ยวกลับคนละ 167.84 บาท

(14) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ (40.3%) เดินทางไปอุทยานแห่งชาติสิรินาถโดยรถจักรยานยนต์รับจ้างและเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเที่ยวมาคนละ 124.40 บาท เที่ยวกลับคนละ 125.00 บาท รองลงมา (32.20%) เดินทางโดยรถประจำทางและเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเที่ยวมาคนละ 111.84 บาท เที่ยวกลับคนละ 108.53 บาท

2.3 ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ

(1) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศพักค้างคืนที่อุทยานฯ 24.5% ไม่ได้พักค้างคืน 75.5% สำหรับผู้ที่พักค้างคืนจะจ่ายเป็นค่าเช่าที่พักเฉลี่ยคนละ 1,210 บาท และบางส่วนจ่ายเป็นค่าเช่าเตียงเฉลี่ยคนละ 60 บาท

(2) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการทำอาหารเองเฉลี่ยคนละ 277.50 บาท และซื้อเฉลี่ยคนละ 305.58 บาท ทั้งนี้ไม่มีค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพิ่มเติม

9.1.6 ผลกระทบจากการท่องเที่ยว

1. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

1.1 ข้อมูลจากนักท่องเที่ยว ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวมาจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้ามาในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวได้แก่ ค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าของที่ระลึก และอื่นๆ ที่นักท่องเที่ยวใช้จ่าย ดังได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ 5 (ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว) นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในอุทยานฯ จะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมในการเข้ามาพักผ่อนหย่อนใจหรือเข้ามาใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ นักท่องเที่ยวมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจของชุมชนหมุนเวียน ก่อให้เกิดรายได้ การจ้างงาน และการกระจายรายได้ รัฐบาลและส่วนท้องถิ่นสามารถจัดเก็บรายได้ในรูปแบบของภาษีอากรประเภท

ต่างๆ ภาษีอากรเหล่านั้นจะกลับคืนมาพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น ผลกระทบทางเศรษฐกิจอันเกิดจากนักท่องเที่ยวจะวิเคราะห์ไว้ในหัวข้อการอภิปรายผลการศึกษา

1.2 ข้อมูลจากประชาชน จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวมีผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อตนเองและครอบครัว และต่อชุมชน

(1) **ผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อตนเองและครอบครัว** การท่องเที่ยวมีผลกระทบต่างๆ ดังนี้ รายได้ ค่าครองชีพ ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ มีการเปลี่ยนแปลงในทางเพิ่มขึ้นในขณะที่เงินออม โอกาสมีงานทำและการมีงานทำตลอดทั้งปี ผลผลิตของครอบครัว และสภาพความเป็นอยู่โดยรวมไม่เปลี่ยนแปลง

(2) **ผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อชุมชน** ประชาชนมีความเห็นว่าราคาที่ดิน โอกาสการมีงานทำ การติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และผลผลิตของชุมชน เปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้น ขณะที่การมีงานทำตลอดทั้งปีของชุมชนไม่มีการเปลี่ยนแปลง

1.3 ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวมีดังนี้ ราคาที่ดิน โอกาสการมีงานทำและการมีงานทำตลอดทั้งปี การติดต่อสื่อสารและการคมนาคมขนส่ง ผลผลิตของชุมชน และสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนโดยรวมมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นในทุกๆ ด้าน

1.4 ข้อมูลจากผู้ประกอบการ จากการศึกษาผู้ประกอบการมีความเห็นว่าการท่องเที่ยวทำให้สิ่งต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้นได้ทุกด้าน ได้แก่ ราคาที่ดิน โอกาสการมีงานทำและการมีงานทำตลอดทั้งปี การติดต่อสื่อสารและการคมนาคม การเพิ่มผลผลิต และสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนโดยรวม

1.5 ข้อมูลจากการศึกษามูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของอุทยานแห่งชาติสิรินาถ การศึกษารั้ครั้งนี้ได้ใช้ตัวแบบต้นทุนการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางมายังอุทยานแห่งชาติสิรินาถในปี 2546 (รายละเอียดของการศึกษาแสดงไว้ในภาคผนวก ก) พบว่ามูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของอุทยานแห่งชาติสิรินาถเท่ากับ 15.9 ล้านบาท แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีต่อจังหวัดภูเก็ตและประเทศไทยเป็นอย่างมาก หากอุทยานแห่งชาติสิรินาถได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ย่อมเพิ่มขึ้นในอนาคตอย่างแน่นอน การวิเคราะห์มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของอุทยานแห่งชาติสิรินาถจะแสดงรายละเอียดอีกครั้งหนึ่งในหัวข้อการอภิปรายผลการศึกษา

2. ผลกระทบทางสังคม

2.1 ข้อมูลจากนักท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยได้พบเห็นการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว อาชญากรรม แหล่งมั่วสุม ขยะมูลฝอย และนักท่องเที่ยวส่งเสียงดัง และได้ประสบการถูกหลอกลวงเอาเปรียบบ้างแต่เป็นส่วนน้อย

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้พบเห็นการหลอกลวงเอาเปรียบ-
นักท่องเที่ยว อาชญากรรม การค้าประเวณี ขยะมูลฝอย และนักท่องเที่ยวส่งเสียงดัง และได้ประสบ
การถูกหลอกลวงเอาเปรียบ และการบีบบังคับซื้อบริการหรือสินค้าบ้างแต่เป็นเพียงส่วนน้อย

นักท่องเที่ยวชาวไทยได้เรียนรู้ในสิ่งต่างๆ ดังนี้ ธรรมชาติทางทะเลและ
ชายหาด การสงวนรักษาสภาพธรรมชาติ วิถีชีวิตของชุมชนที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ ธรรมชาติของ
ป่าไม้และสัตว์ป่า และการอนุรักษ์พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ เป็นต้น

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้เรียนรู้ในเรื่องของธรรมชาติทางทะเลและ
ชายหาด การสงวนรักษาธรรมชาติ และธรรมชาติของป่าไม้และสัตว์ป่า จากระดับมากไปหาน้อย
ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวมีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ
การวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคมจะแสดงไว้ในหัวข้ออภิปรายผลการศึกษา

2.2 ข้อมูลจากประชาชน จากการศึกษาพบว่าผลกระทบของสังคมจะมีต่อ
ประชาชนและครอบครัวและต่อชุมชน

(1) **ผลกระทบต่อตนเองและครอบครัว** พบว่าโอกาสในการฝึกฝนอาชีพ
และความรู้ในภาษาต่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้น คุณภาพชีวิต ความสัมพันธ์ของ
คนในครอบครัว โอกาสในการศึกษาต่อของบุตรหลาน และการเรียนรู้เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม
ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ในขณะที่ความสงบในชีวิตประจำวันและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ลดลง

(2) **ผลกระทบต่อชุมชน** พบว่าคุณภาพชีวิต โอกาสในการศึกษาต่อ
ของบุตรหลาน โอกาสในการฝึกฝนอาชีพ ความรู้ในภาษาต่างประเทศ การเรียนรู้เกี่ยวกับการรักษา
สิ่งแวดล้อม ความแออัดของชุมชน ค่านิยมของคนในชุมชน ความภูมิใจในศิลปะและวัฒนธรรม
ความสามัคคีและความร่วมมือร่วมใจ การเข้ามาทำงานของคนต่างถิ่น และปัญหาอาชญากรรม
มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้น ขณะที่ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน สาธารณสุข และความขัดแย้ง
ของคนในชุมชน ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่พบว่าความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พฤติกรรม
ของเยาวชน และสิ่งแวดล้อมของชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ลดลง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า
การท่องเที่ยวมีผลกระทบทั้งทางด้านบวกและด้านลบต่อชุมชน ดังจะได้วิเคราะห์ในหัวข้อ
การอภิปรายผลการศึกษาต่อไป

2.3 ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ พบว่าการท่องเที่ยวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทาง
ที่เพิ่มขึ้นในเรื่องต่างๆ ดังนี้ คุณภาพชีวิตของประชาชน โอกาสในการศึกษาต่อของบุตรหลาน
การฝึกฝนอาชีพ ความรู้ในภาษาต่างประเทศ การเรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
ความแออัด พฤติกรรมของเยาวชน สาธารณสุข ค่านิยม การเข้ามาทำงานของคนต่างถิ่น ปัญหา

ยาเสพติด ความขัดแย้งของคนในชุมชน และสภาพสังคมโดยรวมของชุมชน ในทางตรงกันข้าม เจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นว่าสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ลดลง ได้แก่ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สิ่งแวดล้อมของชุมชน ความภาคภูมิใจในศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชน และความสามัคคีร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชน

จะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่มองเห็นผลกระทบทางด้านสังคมอันเกิดจากการท่องเที่ยว เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนในระดับหนึ่ง สามารถแสดงความคิดเห็นว่าผลกระทบทางสังคมจากการท่องเที่ยวมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังจะวิเคราะห์ต่อไปในหัวข้อการอภิปรายผลการศึกษา

2.4 ข้อมูลจากผู้ประกอบการ พบว่าการท่องเที่ยวมีผลให้สิ่งเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มมากขึ้น คุณภาพชีวิต โอกาสในการศึกษาต่อของบุตรหลาน การฝึกฝนอาชีพ ความรู้ในภาษาต่างประเทศ การเรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ความแออัด ค่านิยม ความภาคภูมิใจในศิลปะและวัฒนธรรม การเข้ามาทำงานของคนต่างถิ่น ปัญหายาเสพติด ความขัดแย้งของคนในชุมชน ขณะที่ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนไม่เปลี่ยนแปลง และสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ลดลง ได้แก่ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความสามัคคีร่วมมือร่วมใจ และสภาพสังคมโดยรวม

ข้อมูลจากผู้ประกอบการทำให้ทราบว่า การท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบทางสังคมในด้านต่างๆ การที่ผู้ประกอบการดำเนินกิจการอยู่ในพื้นที่ย่อมมีความใกล้ชิด เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงสามารถให้ข้อคิดเห็นในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี การวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคมจะแสดงในหัวข้อการอภิปรายผลการศึกษา

9.1.7 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1. ข้อมูลจากนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวชาวไทย ได้ระบุปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ ดังนี้

ขยะมูลฝอย สาธารณูปโภค สภาพแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติ ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ร้านอาหาร นักท่องเที่ยว ที่พัก เจ้าหน้าที่ ร้านจำหน่ายสินค้า การประชาสัมพันธ์ และส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งเสนอแนะตามลำดับความสำคัญของปัญหา ดังนี้

ด้านขยะมูลฝอย เป็นปัญหาที่นักท่องเที่ยวชาวไทยระบุมากที่สุด เสนอแนะให้ปรับปรุงความสะอาดของทั้งบริเวณที่พักและหาดทราย และควรเพิ่มจำนวนถังขยะให้มากขึ้น

ด้านสาธารณูปโภค ควรจัดให้มีสถานที่สำหรับอาบน้ำจืด และมีห้องน้ำบริการหลายๆ จุด เพิ่มจำนวนห้องสุขาและห้องน้ำ ปรับปรุงระบบไฟฟ้าให้มีแสงสว่างพอเพียง และเพิ่มจำนวนตู้โทรศัพท์สาธารณะ

ด้านสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ควรปรับปรุงทางเท้าและถนน แก้ปัญหาสุนัขจรจัด ห้ามการก่อกองไฟบริเวณชายหาด ตัดแต่งต้นไม้และหญ้า ดูแลต้นสนทะเล และรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่ ไม่ควรก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างมาดบังทัศนียภาพ

ด้านความปลอดภัย ควรมีป้ายเตือนการลงเล่นน้ำทะเลบริเวณห้ามเล่น จัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย จัดให้มีป้อมตำรวจ ห้ามการทะเลาะวิวาทในอุทยานฯ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ควรมีที่นั่งเล่นตามชายหาด จัดให้มีที่รับประทานอาหาร และจอดรถเป็นระเบียบ ควรปลูกต้นไม้ดอกไม้ประดับเพื่อความสวยงาม จัดให้มีสนามเด็กเล่น และควรมีเส้นทางชมธรรมชาติ และเส้นทางสำหรับจักรยาน

ด้านร้านอาหาร ควรจัดระเบียบร้านอาหารที่มีอยู่เดิม และกำหนดจำนวนร้านอาหารให้พอเหมาะ รวมทั้งความสะอาดของร้าน

ด้านนักท่องเที่ยว รมรงค์ให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎของอุทยานฯ ควรมีส่วนต้อนรับและบริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว และจัดระเบียบการใช้พาหนะภายในอุทยานฯ

ด้านที่พัก ควรเพิ่มจำนวนที่พัก ปรับปรุงความสะอาดและความเป็นระเบียบ และควรปรับปรุงสภาพห้องพัก โดยเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

ด้านเจ้าหน้าที่ เพิ่มพูนความรู้และประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ และควรกันเขตสงวนปะการังไม่ให้ถูกทำลาย

ด้านร้านจำหน่ายสินค้า ควรขายสินค้าในราคายุติธรรม ไม่เอาัดเอาเปรียบ

ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรจัดทำแผ่นป้ายแสดงสถานที่ท่องเที่ยว และเพิ่มกิจกรรมบริเวณชายหาด

ด้านส่วนท้องถิ่น ควรจัดสถานที่ให้สามารถเข้ามาศึกษาได้มากกว่าเดิม ควรให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว และสนับสนุนกิจกรรมการเข้าค่ายของนักเรียนให้มากขึ้น

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ได้ระบุปัญหาและข้อเสนอแนะไว้โดยรวมนี้นี้ ไม่ควรมีการปลูกสร้างมากกว่าที่เป็นอยู่ ควรรักษาความสะอาดของชายหาด ป้องกันแนวปะการังและสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติให้คงไว้ ควรดูแลและกำจัดขยะ ควรจัดให้มีที่พักราคาถูก ควรจัดกิจกรรมอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น เล่นเรือ และควรจัดให้อุทยานฯ เป็นสถานที่สงบไม่พลุกพล่าน

2. ข้อมูลจากประชาชน

ประชาชนได้ระบุปัญหาอันเกิดจากการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติดังนี้ ปัญหาด้านสาธารณสุข โรค สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนท้องถิ่น ความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ และร้านค้า โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านสาธารณสุข ควรพัฒนาระบบสาธารณสุข เช่น ถนน ไฟฟ้า และการติดต่อสื่อสาร และควรจัดระเบียบการจราจรในช่วงเทศกาลต่างๆ

ด้านสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ควรดูแลจัดเก็บขยะ ตัดแต่งต้นไม้และหญ้าให้เป็นระเบียบ ป้องกันการลักลอบทำลายสัตว์น้ำ และควบคุมดูแลการทำกิจกรรมของนักท่องเที่ยว

ด้านส่วนท้องถิ่น ควรพัฒนาสภาพแวดล้อมและการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ให้มีการพัฒนาสังคมและความร่วมมือ และควรจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เด็กได้เข้ามามีส่วนร่วมในท้องถิ่น

ด้านความปลอดภัย ควรจัดระเบียบเรื่องยานพาหนะ ควบคุมไม่ให้วัยรุ่นจับกลุ่มกันก่อความรำคาญ และป้องกันปัญหายาเสพติด

ด้านเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่หรือพนักงานของรัฐควรมีทัศนคติ ยิ้มแย้มแจ่มใส เจ้าหน้าที่ควรปรึกษาหารือกับประชาชนเรื่องการพัฒนา และองค์การบริหารส่วนตำบลควรประสานงานกับอุทยานฯ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ควรปรับปรุงห้องน้ำและมีน้ำจืดไว้ชำระร่างกาย และควรมีที่นั่งพักผ่อนให้มากกว่าเดิม

ด้านผู้ประกอบการ ควรมีสินค้าไว้บริการมากขึ้น และควรจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม

3. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่ได้ระบุปัญหาพร้อมข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านการวางแผน ควรเปิดโอกาสให้องค์กรส่วนท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการทรัพยากร

ด้านการสร้างจิตสำนึก ควรสร้างจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่อุทยานฯ และชุมชนรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ

ด้านกิจกรรมและความรู้ ควรจัดกิจกรรมให้เยาวชนในพื้นที่ที่มีความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ และควรให้เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่นักท่องเที่ยว

ด้านความสะอาด ควรมีร้านอาหารที่สะอาด และควรรักษาความสะอาด บริเวณชายหาด

ด้านบริการการท่องเที่ยว ควรปรับปรุงบ้านพักและเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ ควรมีห้องประชุมที่ทันสมัย ควรมีสวนเด็กเล่นและสถานที่ออกกำลังกาย

ด้านสาธารณสุขโรค ควรมีถนนเข้า-ออก แสงสว่าง ถังขยะ และห้องน้ำ มากกว่าเดิม

ด้านการจัดการ ควรจัดระเบียบร้านอาหาร ควรจัดการดูแลป่าและอุทยานฯ ให้มีความเป็นธรรมชาติมากที่สุด ควรจัดเก็บรายได้จากผู้เข้ามาใช้ประโยชน์ ควรจัดแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของอุทยานฯ และควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานฯ ให้ดีขึ้น โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ

4. ข้อมูลจากผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการได้ระบุปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ ดังนี้

ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักอุทยานฯ มากยิ่งขึ้น

ด้านความปลอดภัย ควรมีเจ้าหน้าที่ตรวจตราดูแลความปลอดภัย และควรมีไฟฟ้าตลอดทางเดินในอุทยานฯ

ด้านความสะอาดและสุขอนามัย ควรมีการจัดเก็บขยะทุกวันและทั่วบริเวณ

ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ ควรมีป้ายบอกทางและสัญญาณความเร็ว และป้ายบอกเขตอันตรายห้ามเล่นน้ำ

ด้านภูมิทัศน์ ควรจัดระเบียบร้านค้า ตัดแต่งต้นไม้ให้สวยงาม ปรับปรุงชายหาดและท่อระบายน้ำ

ด้านการบริการ ควรมีห้องน้ำ ตู้โทรศัพท์สาธารณะ และที่นั่งเล่น และควรมีรถประจำทางจากตัวเมืองสู่อุทยานฯ

ด้านการพัฒนา ควรจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และควรพัฒนาด้านอื่นๆ ของอุทยานฯ อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

9.2 อภิปรายผลการศึกษา

9.2.1 ศักยภาพและผลกระทบทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ

เนื้อหาในส่วนนี้จะนำเอาข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์และอภิปรายผล เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ โดยแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อย่อย คือ ศักยภาพและผลกระทบทางเศรษฐกิจ

1. ศักยภาพทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ

จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ โดยภาพรวมแล้วมีความพึงพอใจมาก หากจะพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าในด้านทรัพยากรท่องเที่ยวธรรมชาติ นักท่องเที่ยวชาวไทยจะพึงพอใจในสภาพหาดทรายชายทะเล สภาพภูเขา และสภาพภูมิอากาศมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าอุทยานแห่งชาติสิรินาถมีทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม รมรื่น อากาศบริสุทธิ์ และมีพื้นที่ครอบคลุมทั้งบนบกและทะเล สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักผ่อน สำหรับด้านโครงสร้างพื้นฐานในการท่องเที่ยว เช่น ถนน เส้นทางเดินเท้า เป็นต้น ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้า เป็นต้น นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง แสดงว่าปัจจัยทั้ง 2 ด้านนี้มีความพร้อมในระดับหนึ่ง สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ แต่อาจจะต้องมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้มากขึ้นดังจะได้กล่าวต่อไป

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจโดยภาพรวมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าในด้านทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศพึงพอใจสภาพหาดทรายชายทะเล และสภาพภูมิอากาศมากที่สุด ในด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว และด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

หากจะพิจารณาในแง่ของความสำคัญที่นักท่องเที่ยวให้แก่อุทยานแห่งชาติสิรินาถ พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ต(38%) และนอกจังหวัดภูเก็ต(40.3%) และได้แวะท่องเที่ยวในสถานที่อื่น ให้ความสำคัญกับอุทยานฯ ในระดับ 76-100 %

ขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ต(63.6%) และได้แวะท่องเที่ยวในสถานที่อื่น ให้ความสำคัญกับอุทยานฯ ในระดับ 51-75 % และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ต(34%) และได้แวะท่องเที่ยวในสถานที่อื่น ให้ความสำคัญกับอุทยานฯ ในระดับ 26-50 %

ข้อมูลเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติสิรินาถ ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญแก่อุทยานฯ มากกว่านักท่องเที่ยวต่างประเทศ และหากเปรียบเทียบในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศด้วยกันแล้ว พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ต ให้ความสำคัญแก่อุทยานฯ มากกว่ากลุ่มที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ต ทั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่แวะท่องเที่ยวในสถานที่อื่นนอกจากอุทยานฯ เท่านั้น

หากจะวิเคราะห์ข้อมูลนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าจังหวัดภูเก็ตมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มากมายกระจายอยู่ทั่วเกาะ มีความสวยงามโดดเด่นแตกต่างกันออกไป อุทยานแห่งชาติสิรินาถอาจจะได้เปรียบในแง่ของความสงบร่มรื่น และการเดินทางสามารถทำได้สะดวก แต่นักท่องเที่ยวมักใช้เวลาพักผ่อนในอุทยานฯ ไม่นาน จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยใช้เวลาครึ่งวัน ขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศใช้เวลาหนึ่งวันเป็นส่วนใหญ่ และข้อมูลจากผู้ประกอบการแสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานฯ ที่นักท่องเที่ยวนิยมไปพักผ่อน ได้แก่ หาดในยาง หาดไม้ขาว หาดทรายแก้ว และหาดในทอน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักไปเดินเล่นบริเวณชายหาด รับประทานอาหาร และชมพระอาทิตย์ตกดิน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทั้งแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมยังไม่มี ความหลากหลายมากนัก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงไม่ได้แวะพักค้างคืน แต่สามารถเดินทางมาพักผ่อนได้เป็นประจำตามต้องการ และข้อมูลจากนักท่องเที่ยวทำให้ทราบว่าทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศส่วนใหญ่จะมากับกลุ่มเพื่อน จึงอาจกล่าวได้ว่านอกจากจะมาพักผ่อนแล้ว อุทยานฯ ยังเป็นที่พบปะ พุดคุย สังสรรค์ได้อีกด้วย

หากพิจารณาถึงความพร้อมของอุทยานในการท่องเที่ยว นอกเหนือจากทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติแล้ว ข้อมูลจากผู้ประกอบการชี้ให้เห็นว่าสาธารณูปโภค เช่น ถนน เส้นทางเดินเท้า และแหล่งพลังงาน มีปริมาณเพียงพอและคุณภาพพอใช้ แต่ควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น แหล่งน้ำ การจัดขยะมูลฝอยและบำบัดน้ำเสีย และการติดต่อสื่อสาร ควรได้รับการปรับปรุงโดยเร่งด่วน

ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ที่พักมีปริมาณเพียงพอ แต่ควรปรับปรุงคุณภาพ และที่ควรปรับปรุงทั้งปริมาณและคุณภาพ ได้แก่ ร้านอาหารของที่ระลึก กีฬาและนันทนาการ ข่าวดูสารและความรู้แก่นักท่องเที่ยว และระบบความปลอดภัย เป็นต้น

ดังนั้นหากพิจารณาในด้านทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว จะเห็นว่าอุทยานแห่งชาติสิรินาถมีศักยภาพทางเศรษฐกิจในระดับปานกลาง กลุ่มเป้าหมายอาจเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตเป็นหลัก ซึ่งประเด็นนี้จะเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถในหัวข้อต่อไป

องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งนำมาใช้ประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นคือ กฎระเบียบและการบังคับใช้เพื่อให้เกิดความยั่งยืน จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศทราบและปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ ที่มีอยู่เป็นอย่างดี

นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ทราบกฎระเบียบจาก ป้ายประกาศ เจ้าหน้าที่แจ้งให้ทราบ แผ่นพับหรือแผ่นปลิว และคู่มือหรือเอกสารแนะนำ ตามลำดับ อาจจะเป็นเพราะว่าป้ายประกาศสามารถเห็นได้ชัดเจน และเจ้าหน้าที่นั้นสามารถสอบถามพูดคุยได้ง่ายมากกว่าสื่อประเภทแผ่นพับ คู่มือ หรือเอกสารแนะนำ ซึ่งหน่วยงานที่จัดทำหรือเผยแพร่อาจมีค่าใช้จ่ายในการผลิตหรือเผยแพร่ จึงมีไม่มาก หรืออาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวไม่ค่อยจะให้ความสนใจ

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ทราบกฎระเบียบต่างๆ จากป้ายประกาศ รองลงมาคือ แผ่นพับหรือแผ่นปลิว อาจเป็นเพราะว่าป้ายประกาศสามารถเห็นได้ง่ายและชัดเจน ส่วนแผ่นพับหรือแผ่นปลิวเป็นสิ่งที่พกพได้ง่าย สะดวกในการหยิบอ่าน ไม่ต้องอ่านโดยทันที สามารถหาอ่านได้จากหลายแหล่ง และอุปนิสัยของนักท่องเที่ยวต่างประเทศจะชอบศึกษาข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยปกติ

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติสิรินาถและบริเวณใกล้เคียงส่วนใหญ่ทราบว่ามีการมีกฎระเบียบที่นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติ โดยทราบจากป้ายประกาศ เจ้าหน้าที่ แผ่นพับหรือแผ่นปลิวตามลำดับ ทั้งยังมีโอกาสชี้แจงให้นักท่องเที่ยวทราบด้วย การที่ประชาชนทราบกฎระเบียบจากป้ายประกาศเพราะอาศัยอยู่ในพื้นที่ และทราบจากเจ้าหน้าที่เพราะอาจมีความรู้จักคุ้นเคย ส่วนแผ่นปลิวและแผ่นพับอาจหาอ่านได้โดยทั่วไป หากไม่ตั้งใจหรือต้องการ ก็อาจจะไม่อ่าน

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ทราบกฎระเบียบของอุทยานฯ และมีโอกาสแนะนำนักท่องเที่ยว โดยทราบจาก ป้ายประกาศ เจ้าหน้าที่ คู่มือและเอกสารแนะนำ ตามลำดับ ผู้ประกอบการในธุรกิจท่องเที่ยวขอมทราบกฎระเบียบต่างๆ เป็นอย่างดี เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวสามารถพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ได้ง่าย และเข้าถึงคู่มือและเอกสารแนะนำได้ง่ายกว่ากลุ่มอื่น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า กฎระเบียบและการบังคับใช้ที่มีอยู่สำหรับนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถนั้น ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยว ประชาชน และผู้ประกอบการทราบเป็นอย่างดี และปฏิบัติตาม ซึ่งให้เห็นถึงศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติสิรินาถโดยภาพรวมได้

“การมีส่วนร่วม” ของชุมชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจนั้นมีทั้งผู้ให้บริการ เช่น นักท่องเที่ยว ผู้ให้บริการ เช่น ผู้ประกอบการ ในแง่ที่พัก อาหาร และสิ่งต่างๆ ที่จำเป็น ประชาชนมีส่วนในการให้บริการโดยเข้ามาดำเนินธุรกิจเอง หรือให้บริการในฐานะผู้ใช้แรงงานทั้งในภาคเอกชน ภาครัฐ

และส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่คอยให้ความสะดวก ดูแลความสงบเรียบร้อย และหน้าที่อื่นๆ ตามบทบาท และความรับผิดชอบ

จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในด้าน “การร่วมออกแรง” มากกว่าด้านอื่นๆ อาจเป็นเพราะว่าการร่วมออกแรงนั้นสามารถกระทำได้ง่าย การออกแรงช่วยเหลือเป็นประเพณีดั้งเดิมของชุมชนชาวไทย โดยเฉพาะในชุมชนชนบท การมีส่วนร่วมในด้านอื่นๆ ยังมีน้อย เนื่องจากสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง หรือประชาชนยังไม่มีโอกาสได้เข้าร่วมในด้านอื่น

ผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่เข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ โดย “การปฏิบัติตามแผน” มากกว่าด้านอื่นๆ เช่น การกำหนดนโยบาย การวางแผน การประเมินและการควบคุม ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าองค์กรท้องถิ่นและภาคเอกชนยังมีบทบาทน้อยในเรื่องเหล่านี้ จึงควรเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านอื่นๆ นอกเหนือไปจากการปฏิบัติตามแผนเพียงอย่างเดียว

องค์ประกอบประการสุดท้ายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศก็คือ “การเรียนรู้” หมายถึงการที่นักท่องเที่ยวได้มีการเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนในด้านต่างๆ มากกว่าการได้รับประโยชน์จากการพักผ่อนหย่อนใจอย่างเดียว

จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้แก่ ธรรมชาติทางทะเลและชายหาด การสงวนรักษาสภาพธรรมชาติ วิถีชีวิตของชุมชนที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ ธรรมชาติของป่าไม้และสัตว์ป่า และการอนุรักษ์พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ ตามลำดับ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศพบว่าได้เรียนรู้ในเรื่องต่างๆ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ธรรมชาติทางทะเลและชายหาด ธรรมชาติของป่าไม้และสัตว์ป่า วิถีชีวิตของชุมชนที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ การสงวนรักษาสภาพธรรมชาติ และการอนุรักษ์พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ เหตุผลประการสำคัญที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศสามารถเรียนรู้จากธรรมชาติทางทะเลและชายหาดมากกว่าสิ่งอื่นๆ เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์อุทยานแห่งชาติสิรินาถเป็นชายหาดเสียส่วนมาก สามารถเข้าถึงได้ง่าย และเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวส่วนมากเข้ามาใช้เป็นที่พักผ่อน และเนื่องจากนักท่องเที่ยวใช้เวลาในอุทยานฯ ไม่มาก จึงอาจจะไม่มีเวลาเพียงพอในการเรียนรู้เรื่องอื่นๆ อย่างไรก็ตามอุทยานแห่งชาติสิรินาถมีชื่อเสียงในแง่เป็นที่วางไข่ของเต่าทะเล โดยเฉพาะบริเวณหาดไม้ขาว จนเกิดประเพณีการเดินเต่าและอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลที่หายากใกล้สูญพันธุ์ แต่การวางไข่ของเต่าทะเลมีเฉพาะฤดูกาลเท่านั้น ไม่ได้มีทั้งปี นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติสิรินาถยังมีแหล่งปะการังที่นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจพิเศษเข้ามาเรียนรู้เช่นกัน เพียงแต่ไม่โดดเด่นเมื่อเปรียบเทียบกับที่อื่น

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้ง 4 ด้านของการท่องเที่ยว ทำให้สามารถสรุปได้ว่าอุทยานแห่งชาติสิรินาถมีศักยภาพของเศรษฐกิจเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลาง

2. ผลกระทบทางเศรษฐกิจของอุทยานแห่งชาติสิรินาถ

จากการศึกษามูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของอุทยานแห่งชาติสิรินาถ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ต้นทุนการท่องเที่ยว (Travel Cost Method : TCM) ของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศในปี 2546 พบว่าอุทยานแห่งชาติสิรินาถมีมูลค่าการท่องเที่ยว 15.9 ล้านบาท (รายละเอียดการวิเคราะห์แสดงไว้ในภาคผนวก ก) จะเห็นว่านักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถมีมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ไม่สูง ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ต จึงเสียค่าใช้จ่ายต่างๆ น้อยกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่อยู่นอกจังหวัดภูเก็ตโดยเปรียบเทียบ แม้ว่าการคำนวณค่าใช้จ่ายเดินทางของนักท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตได้ปรับลดตัวเลขให้ถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการแล้วก็ตาม จำนวนนักท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตย่อมมีอิทธิพลต่อมูลค่าการท่องเที่ยว และประการสำคัญ นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่จะใช้เวลาอยู่ในอุทยานฯ ครึ่งวัน ขณะที่นักท่องเที่ยวต่างประเทศใช้เวลาหนึ่งวัน ดังนั้นโอกาสที่นักท่องเที่ยวจะจับจ่ายใช้สอยมากขึ้นจึงมีน้อย อย่างไรก็ตาม จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้ามาในอุทยานแห่งชาติสิรินาถมีมากถึง 140,734 คน ในปี 2545 และ 169,493 คนในปี 2546 (อุทยานแห่งชาติสิรินาถ, 2547) จึงเป็นไปได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวเหล่านี้มาจากภูเก็ตและจังหวัดใกล้เคียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตนั่นเอง ซึ่งอาจเดินทางไปท่องเที่ยวในอุทยานฯ หลายครั้งในรอบระยะเวลา 1 ปี

มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถแม้ว่าจะไม่สูงนัก แต่ในอนาคตหากอุทยานฯ ได้รับการพัฒนามากกว่าเดิมเพื่อให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ย่อมสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากยิ่งขึ้นอย่างแน่นอน

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ อาจจะสามารถอธิบายได้จากการที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้ามาพักผ่อน เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยเฉพาะหาดทรายขาวทะเลและอากาศที่บริสุทธิ์เป็นปัจจัยดึงดูดที่สำคัญ การเดินทางของนักท่องเที่ยวย่อมมีค่าใช้จ่ายและส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อชุมชน

หากจะพิจารณาผลกระทบทางเศรษฐกิจที่มีต่อนักท่องเที่ยวโดยตรง นอกจากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักผ่อนแล้ว อาจจะประเมินได้จากความคุ้มค่าหรือค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวใช้จ่าย จากการศึกษาพบว่า ค่าใช้จ่ายเดินทางเฉลี่ยของทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศไปยังอุทยานฯ ต่อ 1 ครั้งยังอยู่ในระดับที่ต่ำมาก โดยที่นักท่องเที่ยวชาวไทยใช้จ่ายเฉลี่ย 110 บาทต่อคน ชาวต่างประเทศ 71 บาทต่อคน และค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนที่มีต่ออุปสงค์หรือต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีความอ่อนไหวน้อยมาก โดยที่ค่าความยืดหยุ่นของต้นทุนการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่ากับ 0.228 และนักท่องเที่ยวชาวไทยและ

ชาวต่างประเทศเท่ากับ 0.183 หมายความว่าหากต้นทุนการเดินทางของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ก็มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวน้อยมาก จึงสรุปได้ว่าการเดินทางไปพักผ่อนยังอุทยานแห่งชาติสิรินาถนั้น นักท่องเที่ยวไม่ได้มีอุปสรรคอันเกิดจากต้นทุนการเดินทางแต่อย่างใด นักท่องเที่ยวยังสามารถเดินทางมาได้ในต้นทุนที่ต่ำ และส่งผลให้ส่วนเกินของผู้บริโภคหรือสวัสดิการทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง

นอกจากผลกระทบทางเศรษฐกิจที่มีต่อนักท่องเที่ยวแล้ว ชุมชน อันได้แก่ ประชาชน และผู้ประกอบการ รวมทั้งอุทยานฯ เองก็มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน

ในแง่ผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อประชาชน จากการศึกษาพบว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อตนเองและครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้นในด้านต่างๆ เช่น รายได้ ค่าครองชีพ โอกาสในการมีงานทำ สาธารณูปโภค ขณะที่การออม การมีงานทำตลอดปี ผลผลิตของครอบครัว และความเป็นอยู่โดยรวมไม่มีการเปลี่ยนแปลง จะเห็นว่าการท่องเที่ยวสามารถเพิ่มรายได้และโอกาสการมีงานทำของประชาชน ซึ่งเป็นผลกระทบโดยตรง และมีส่วนทำให้ สาธารณูปโภคต่างๆ ได้รับการพัฒนา ซึ่งเป็นผลทางอ้อม อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวนี้อาจมีผลทำให้ ค่าครองชีพของประชาชนเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งอาจมีผลให้การออมไม่เปลี่ยนแปลง สำหรับการมีงานทำตลอดทั้งปีนั้น แม้ว่านักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมายังอุทยานฯ ได้ตลอดทั้งปี แต่ก็ได้รับผลกระทบจากลมมรสุม เนื่องจากอยู่ทางฝั่งทะเลอันดามัน นักท่องเที่ยวอาจลดลงบ้าง

ชุมชนได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจในทางที่เพิ่มขึ้น เช่น ราคาที่ดิน โอกาสการมีงานทำ การคมนาคมขนส่ง และการติดต่อสื่อสาร การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีงานทำเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลกระทบทางตรง ส่วนการคมนาคมขนส่งและการติดต่อสื่อสาร เป็นผลกระทบทางอ้อมเนื่องจากการท่องเที่ยว สำหรับราคาที่ดินที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วอาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงตามมา เช่น วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนอาจเปลี่ยนแปลงไป เพราะที่ดินอาจถูกซื้อเปลี่ยนมือไปทำประโยชน์อย่างอื่น นอกจากนี้ยังพบว่า การมีงานทำตลอดทั้งปีและผลผลิตของชุมชนไม่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในพื้นที่มีอาชีพหลักคือ การประมงและการเพาะปลูก ผลผลิตที่ได้ย่อมขึ้นอยู่กับฤดูกาล และการท่องเที่ยวทางชายฝั่งทะเลอันดามันที่มีลักษณะตามฤดูกาลดังที่ทราบกัน โดยทั่วไป

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยว ในความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการ มีประเด็นที่เหมือนกัน การท่องเที่ยวมีผลกระทบ ดังนี้ ราคาที่ดิน โอกาสการมีงานทำ การมีงานทำทั้งปี การคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร ผลผลิตของชุมชน และความเป็นอยู่โดยรวมของชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่มาเป็นเวลานาน ย่อมเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การท่องเที่ยวนอกจากจะทำให้เกิดโอกาสในการมีงานทำแล้ว ยังช่วยให้มีงานทำตลอดทั้งปี และเพิ่มผลผลิตของชุมชนอีกด้วย ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะว่าการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานซึ่งเป็นนอกภาคเกษตร ทำให้ผู้ที่ทำงานในภาคเกษตรสามารถมีอาชีพเสริม ขณะเดียวกันการท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ผลผลิตของชุมชนเพิ่มขึ้นได้ เนื่องจากอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวที่มีส่วนช่วยดูดซับอุปสงค์ของผลผลิตของชุมชนที่มีอยู่เดิมให้ขยายตัวมากขึ้น ทั้งนี้เป็นความคิดเห็นในภาพรวมของเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการ ซึ่งอาจแตกต่างไปจากความคิดเห็นของประชาชน

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีกฎระเบียบและการบังคับใช้อย่างเข้มงวด การจัดการในเรื่องนี้ย่อมมีต้นทุนค่าใช้จ่ายและหน่วยงานที่รับผิดชอบ แม้ว่านักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศจะมีความพึงพอใจในสภาพธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติสิรินาถในระดับมาก แต่ปัญหาที่นักท่องเที่ยวพบเห็นมากที่สุดคือ ขยะมูลฝอย นอกจากนี้ข้อมูลจากผู้ประกอบการยังชี้ให้เห็นว่า โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวควรได้รับการปรับปรุงทั้งปริมาณและคุณภาพ เนื่องจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้ามาพักผ่อนในเขตอุทยานฯ จะต้องจ่ายค่าธรรมเนียม แม้ว่าในทางปฏิบัติ อุทยานฯ ค่อนข้างจะยืดหยุ่นในการจัดเก็บ อย่างไรก็ตามรายได้จากค่าธรรมเนียมอาจนำมาปรับปรุงและรักษาสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ดี หรือนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการบังคับใช้กฎระเบียบต่างๆ เช่น กำหนดบทลงโทษผู้ที่ไม่ทิ้งขยะในที่รองรับ หรือก่อความเดือดร้อนรำคาญ หรือที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

กฎระเบียบและการบังคับใช้จะมีประสิทธิผลและทำให้การท่องเที่ยวพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ ต้องเข้าใจกลุ่มเป้าหมายว่าทราบกฎระเบียบต่างๆ โดยผ่านสื่อประเภทใด จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ประชาชน และผู้ประกอบการเข้าถึงสื่อประเภทต่างๆ ที่แตกต่างกัน เนื่องจากสื่อประเภทต่างๆ มีประสิทธิผลและต้นทุนที่แตกต่างกัน การเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมสำหรับแต่ละกลุ่มเป้าหมายย่อมทำให้กฎระเบียบและการบังคับใช้มีประสิทธิผล ทำให้สภาพแวดล้อมได้รับการดูแล และส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวยังเกิดจากองค์ประกอบในด้าน “การมีส่วนร่วม” จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนหนึ่งมีความยินดีที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นกว่า 20 บาท เป็น 45.57 บาทโดยเฉลี่ย และให้เหตุผลว่า อยากให้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานฯ และเหตุผลรองลงมาคือ ต้องการช่วยรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติให้สมบูรณ์ตลอดไป ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่ต้องการจ่าย 20 บาทเท่าเดิมระบุว่าไม่แน่ใจว่าจ่ายเพิ่มแล้วจะทำให้อุทยานฯ ดีขึ้น และเหตุผลรองลงมาคือ เพื่อปฏิบัติตามกฎระเบียบของอุทยานฯ จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวชาวไทยต้องการให้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานฯ นั้นเอง

สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ พบว่าส่วนหนึ่งมีความยินดีที่จะจ่ายมากกว่า 200 บาท เป็น 344.76 บาทโดยเฉลี่ย โดยให้เหตุผลว่าต้องการช่วยรักษาสภาพแวดล้อมของ

ธรรมชาติให้สมบูรณ์ตลอดไป และเหตุผลรองลงมาคือ ต้องการให้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานฯ ขณะที่นักท่องเที่ยวต่างประเทศมีความยินดีจ่ายค่าธรรมเนียมเท่าเดิม คือ 200 บาท ให้เหตุผลว่า เพื่อปฏิบัติตามกฎของอุทยานฯ และเหตุผลรองลงมาคือ ไม่น่าจะจ่ายเพิ่มแล้วจะทำให้อุทยานฯ ดีขึ้น

จะเห็นว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจะมีความตระหนักถึงการรักษาสภาพแวดล้อมและการปฏิบัติตามกฎอย่างเคร่งครัดเมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวชาวไทย

หากพิจารณาความยินดีที่นักท่องเที่ยวจะจ่ายค่าธรรมเนียมเพิ่ม ประกอบกับความยืดหยุ่นของต้นทุนการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุปสงค์ที่มีค่าต่ำมาก อาจสรุปได้ว่าหากอุทยานฯ จะเพิ่มค่าธรรมเนียมเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานฯ นักท่องเที่ยวขอมให้ความร่วมมือ และเพิ่มภาระแก่นักท่องเที่ยวอย่างมาก

ประชาชนมีส่วนร่วมในแง่ของ “การออกแรง” มากกว่าด้านอื่นๆ ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการออกแรงอาจจะมีไม่มากเท่ากับการมีส่วนร่วมในด้านอื่น เช่น การออกเงิน หรือ การออกสิ่งของ แต่สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว จึงควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในด้านอื่นๆ มากขึ้น

เจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานฯ ในด้านการปฏิบัติตามแผนมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าหน่วยงานต่างๆ ที่ภาครัฐและเอกชน แม้ว่าจะมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตและอุทยานแห่งชาติสิรินาถ แต่หน่วยงานเหล่านั้นต่างก็มีภารกิจของตนเอง จากการศึกษาพบว่ากรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช องค์การบริหารส่วนตำบล และตำรวจท่องเที่ยว ควรเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการกำหนดและบังคับใช้กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ ทั้งนี้เป็นความเห็นของเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการ โดยพิจารณาจากหน่วยงานหลัก 3 หน่วยงานที่มีความถี่สูงสุด และหากจะพิจารณาหน่วยงานที่มีความสำคัญรองลงมา และควรมีบทบาทในเรื่องนี้ พบว่าได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ชมรมการท่องเที่ยวจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้เขต 4 ประชาสัมพันธ์จังหวัด ป่าไม้จังหวัด และตำรวจน้ำ เป็นต้น จึงเป็นไปได้ว่าหน่วยงานต่างๆ ที่กล่าวมาอาจมีบทบาทมากขึ้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ ตลอดจนมีส่วนร่วมในด้านอื่นเพิ่มมากขึ้นนอกเหนือจากการปฏิบัติตามแผน เพราะหน่วยงานเหล่านั้นล้วนแต่มีความพร้อมทั้งงบประมาณและกำลังคน และมีภารกิจเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต สามารถผลักดันให้การท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจและด้านอื่นๆ

องค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืนได้คือ “การเรียนรู้” ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักผ่อนในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ นอกจากอรรถประโยชน์ในด้าน

ความเพลิดเพลินแล้ว นักท่องเที่ยวยังสามารถเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในอุทยานฯ จากการศึกษาพบว่าทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศมีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติทางทะเลและชายหาด และการสงวนรักษาสภาพธรรมชาติมากกว่าสิ่งอื่นๆ เนื่องจากธรรมชาติทางทะเลและชายหาดของอุทยานแห่งชาติสิรินาถเป็นธรรมชาติที่โดดเด่น นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ง่าย จึงเกิดความพึงพอใจและความรู้สึกหวงแหนว่าจะต้องดูแลรักษาให้คงอยู่ การเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพธรรมชาติของนักท่องเที่ยวจะทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นไปอย่างยั่งยืน และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในด้านบวกต่อชุมชน ทำให้เศรษฐกิจหมุนเวียนดีขึ้น ส่วนการเรียนรู้ในด้านอื่นๆ ของนักท่องเที่ยวยังมีน้อย เช่น วิถีชีวิตของชุมชนที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ ธรรมชาติของป่าไม้และสัตว์ป่าและพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ ทั้งนี้เนื่องจากจุดประสงค์ของนักท่องเที่ยวต้องการเข้ามาพักผ่อนหย่อนใจมากกว่า และมีเวลาที่จำกัด โอกาสในการสัมผัสสิ่งต่างๆ จึงมีน้อยลง แม้ว่าวิถีชีวิตของชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอุทยานฯ จะไม่โดดเด่น แต่สภาพป่าชายเลนและชายหาดที่มีเตาทะเลมาวางไข่อีกชวนให้ศึกษา ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่ากลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นักศึกษา เด็กและเยาวชนที่มาเป็นหมู่คณะจัดโดยสถาบันการศึกษา อาจจะเป็นกลุ่มเป้าหมายที่น่าสนใจ สามารถจัดให้เป็น “ห้องเรียนธรรมชาติ” โดยมีเจ้าหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อระบบนิเวศในอุทยานฯ สำหรับนักท่องเที่ยวและประชาชนโดยทั่วไป อุทยานแห่งชาติสิรินาถอาจจะเป็น “สวนสาธารณะของท้องถิ่น” ทั้งนี้จะต้องจัดแบ่งพื้นที่การบริการและมีการจัดการที่ดี และทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้นอีกด้วย

ผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถในแง่ของผู้ที่มีส่วนได้รับผลกระทบ เช่น นักท่องเที่ยว ประชาชน ผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ และในแง่ขององค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ กฎระเบียบและการบังคับใช้ การมีส่วนร่วม และการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าอุทยานแห่งชาติสิรินาถมีศักยภาพและผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจต่อชุมชนส่วนท้องถิ่นและประเทศในระดับหนึ่ง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอาจนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติสิรินาถพัฒนาอย่างยั่งยืน

9.2.2 ศักยภาพและผลกระทบต่อทางสังคมของการท่องเที่ยวในอุทยานสิรินาถ

เนื้อหาในส่วนนี้จะนำเอาข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์และอภิปรายผล เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์และเชื่อมโยงไปสู่ปัญหาและข้อเสนอแนะในตอนถัดไป โดยจะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 หัวข้อย่อยคือ ศักยภาพและผลกระทบต่อทางสังคม

1. ศักยภาพทางสังคมของการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ

ในหัวข้อนี้จะนำเอาองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้ง 4 ประการ ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นสภาพธรรมชาติ กฎระเบียบและการบังคับใช้ การมีส่วนร่วมของชุมชน และการเรียนรู้ร่วมกันของนักท่องเที่ยวและชุมชนมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติสิรินาถ แม้ว่าจะไม่มีความหลากหลาย แต่ก็มีความโดดเด่นในเรื่องของชายหาด ข้อมูลจากผู้ประกอบการทำให้ทราบว่านักท่องเที่ยวนิยมไปพักผ่อนในหาดต่างๆ เช่น หาดทรายแก้ว หาดไม้ขาว หาดในยาง และหาดในทอน เป็นส่วนมาก ขณะเดียวกันจากการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ แม้ว่าโดยภาพรวมจะอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจในสภาพหาดทรายชายทะเลและสภาพภูมิอากาศมากที่สุด และเมื่อพิจารณาข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่พบว่า มีอายุระหว่าง 20-49 ปี มีอาชีพรับจ้าง รองลงมาเป็นนักเรียน นักศึกษา และพนักงานบริษัทเอกชน อาศัยอยู่ในครอบครัวขนาดกลาง มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาก็คือมัธยมศึกษา มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,001-15,000 บาท เป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติน้อยมาก ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ต ไม่แวะท่องเที่ยวในที่อื่น ใช้เวลาในอุทยานฯ ครึ่งวัน ให้ความสำคัญแก่อุทยานฯ ในระดับสูง มักเดินทางมากับกลุ่มเพื่อน รองลงมาก็คือ มากับครอบครัว เป็นนักท่องเที่ยวโดยทั่วไปมากกว่านักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางต่ำมาก ขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-49 ปี เป็นพนักงานบริษัทเอกชนและเจ้าของธุรกิจ อาศัยอยู่ในครอบครัวขนาดเล็ก มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 2,001-6,000 เหรียญสหรัฐ (80,000-240,000 บาท) ไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติแต่อย่างใด ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ต ได้แวะเที่ยวในสถานที่อื่นทั้งในและนอกจังหวัดภูเก็ต ให้ความสำคัญแก่อุทยานฯ น้อย เป็นนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป ใช้เวลาในอุทยานฯ เต็มวัน เดินทางมากับกลุ่มเพื่อน และเสียค่าใช้จ่ายเดินทางมายังอุทยานฯ ไม่มาก จะเห็นว่านักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานฯ มีความแตกต่างกันบ้างในแง่ของอาชีพ รายได้ การแวะท่องเที่ยวในสถานที่อื่น ความสำคัญที่ให้แก่อุทยานฯ และระยะเวลาในการพักผ่อนในอุทยานฯ ข้อมูลเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกจังหวัดภูเก็ตเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ที่เดินทางมายังอุทยานฯ และเมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วจะมีคุณภาพในระดับปานกลาง ประกอบกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่ได้จากการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง จึงอาจกล่าวได้ว่า ศักยภาพทางสังคมของอุทยานแห่งชาติสิรินาถยังอยู่ในระดับปานกลาง แต่ทั้งนี้จะต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นด้วย

เมื่อพิจารณา “กฎระเบียบและการบังคับใช้” พบว่า นักท่องเที่ยว ประชาชน และผู้ประกอบการ ทราบกฎระเบียบต่างๆ และปฏิบัติตามเป็นอย่างดี ทั้งนี้ประชาชนและผู้ประกอบการมีโอกาสน้อยมากในการช่วยชี้แจงกฎระเบียบต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวบางส่วนพบเห็นการหลอกลวงเอาเปรียบ อาชญากรรม แหล่งมั่วสุม และการค้าประเวณี ขณะที่ประสบด้วยตนเองน้อยมากในเรื่องของการถูกหลอกลวงเอาเปรียบ และถูกบังคับซื้อสินค้าและบริการ แต่สิ่งที่นักท่องเที่ยวพบเห็นมากที่สุดคือ ขยะมูลฝอย และการที่นักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นส่งเสียงดัง ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า แม้จะมีกฎระเบียบและการบังคับใช้ แต่ก็มีประสิทธิผลในระดับหนึ่ง หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจท่องเที่ยว และองค์กรส่วนท้องถิ่น เป็นต้น อาจต้องเข้ามามีบทบาทดำเนินการแก้ไขในเรื่องนี้ให้มากขึ้น และโดยสภาพภูมิศาสตร์ของอุทยานฯ จะพบว่าเป็นพื้นที่เปิดกว้าง ยากที่จะดูแลตรวจตราได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นหากพิจารณาในแง่ของกฎระเบียบและการบังคับใช้ ตลอดจนปัญหาที่นักท่องเที่ยวพบเห็นและประสบด้วยตนเอง อาจสรุปได้ว่าอุทยานแห่งชาติสิรินาถมีศักยภาพทางสังคมในระดับปานกลาง

ในแง่มุมมองของ “การมีส่วนร่วม” ของชุมชน พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมใน “การออกแรง” มากที่สุด ขณะที่ผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ระบุว่ามีส่วนร่วมในเรื่อง “การปฏิบัติตามแผน” มากกว่าด้านอื่น อุทยานฯ อาจจะต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นเพื่อลดผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า หากพิจารณาในแง่ของการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานสิรินาถ พบว่ามีศักยภาพทางสังคมในระดับต่ำ

ข้อมูลจากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้ในเรื่องธรรมชาติทางทะเล และชายหาดมากที่สุด รองลงมาคือการสงวนรักษาสภาพธรรมชาติ ส่วนในเรื่องอื่นๆ ยังเรียนรู้ในระดับน้อย ดังได้อภิปรายผลในหัวข้อศักยภาพทางเศรษฐกิจไว้แล้ว ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการระบุว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ขณะที่ประชาชนเห็นว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่ข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมกำลังสมองพบว่าทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ และได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขไว้ส่วนหนึ่ง หากพิจารณาระดับการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวและชุมชนที่เกี่ยวข้องกับสภาพหาดทรายชายทะเลและการสงวนรักษาสภาพธรรมชาติ สามารถสรุปได้ว่าอุทยานแห่งชาติสิรินาถมีศักยภาพทางสังคมเกี่ยวกับเรื่องนี้ในระดับสูง แต่ปัจจัยอื่นๆ เช่น วิถีชีวิตของชุมชนที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ ธรรมชาติของป่าไม้และสัตว์ป่า และการอนุรักษ์พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ยังมีผลน้อยมาก ดังได้อภิปรายไว้ในหัวข้อศักยภาพทางเศรษฐกิจของอุทยานแห่งชาติสิรินาถ

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้ง 4 ด้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง 4 ฝ่าย จะเห็นว่าศักยภาพทางสังคมบางด้านจะอยู่ในระดับสูง และบางด้านจะอยู่ในระดับ

ต่ำ แม้ว่าศักยภาพในแต่ละด้านไม่สามารถนำมาชดเชยกันได้ แต่หากพิจารณาร่วมกับศักยภาพทางเศรษฐกิจซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง พอจะสรุปได้ว่าอุทยานแห่งชาติสิรินาถมีศักยภาพทางสังคมในระดับปานกลาง

2. ผลกระทบทางสังคมของการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ

ในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นสภาพธรรมชาติ นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ระบุว่าไม่พบเห็นเหตุการณ์หรือการกระทำของบุคคลระหว่างการท่องเที่ยวในอุทยานฯ เช่น การปล่อยน้ำเสีย การตัดไม้ทำลายป่า การทำลายสัตว์น้ำ การขโมยปะการัง พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ และการขโมยหินและเปลือกหอย ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนหนึ่งพบเห็นการกระทำดังกล่าว ข้อมูลจากผู้ประกอบการระบุว่าทรัพยากรทางธรรมชาติที่เปราะบางเสี่ยงต่อการถูกทำลายได้แก่ หาดในยาง แนวปะการังบริเวณหาดในยาง และป่าชายเลนบริเวณท่าฉัตรไชย เป็นต้น ผลกระทบเหล่านี้ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่กระทำโดยขาดความระมัดระวัง และขาดความตระหนักรู้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจจะต้องรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยว ประชาชน และผู้ประกอบการได้ทราบ ตลอดจนการกำหนดบทลงโทษและการบังคับใช้ให้มากขึ้นกว่าเดิมเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวมีผลกระทบทางสังคมต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในระดับที่ต่ำ แต่จะต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องและหามาตรการในการควบคุมเพื่อลดผลกระทบ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง “กฎระเบียบและการบังคับใช้” กับผลกระทบทางสังคม พบว่านักท่องเที่ยว ประชาชน และผู้ประกอบการทราบกฎระเบียบและปฏิบัติตามเป็นอย่างดี แม้ว่าจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการส่งเสียงดังของนักท่องเที่ยว แต่การจัดการกับปัญหานี้กระทำได้ไม่ยากหากทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วม โดยกำหนดกฎระเบียบไว้โดยชัดเจนและการบังคับใช้ที่เข้มงวด ข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมกำลังสมองทำให้เห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ดังจะได้กล่าวถึงในหัวข้อปัญหาและข้อเสนอแนะจากการศึกษาต่อไป จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่ากฎระเบียบและการบังคับใช้มีความสัมพันธ์กับผลกระทบทางสังคมในระดับหนึ่ง หากมีกฎระเบียบและการบังคับใช้ที่เข้มงวด ผลกระทบทางสังคมของการท่องเที่ยวในอุทยานฯ ย่อมลดลง

“การมีส่วนร่วม” ของชุมชน เป็นองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการศึกษาพบว่าประชาชน ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในขอบเขตที่จำกัด ดังได้อภิปรายผลในหัวข้อผลกระทบทางเศรษฐกิจในแง่ของผลกระทบทางสังคม องค์ประกอบนี้มีความสำคัญมาก เพราะการมีส่วนร่วมของชุมชนจะทำให้การแก้ไขปัญหาต่างๆ บรรลุ และเป็นการลดผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น ดังนั้นจากการประเมินจะพบว่า การที่ชุมชนมีส่วนร่วม

น้อยในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานฯ อาจจะทำให้ผลกระทบทางสังคมได้รับการแก้ไขน้อยลง อุทยานฯ อาจจะต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานฯ มากขึ้น

องค์ประกอบในด้าน “การเรียนรู้” พบว่านักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมธรรมชาติและสภาพธรรมชาติในระดับที่สูง ขณะเดียวกันผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ระบุว่าชุมชนเรียนรู้เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยที่ประชาชนเห็นว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการเรียนรู้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์กับผลกระทบทางสังคมในระดับที่สูง หากการท่องเที่ยวทำให้สังคมเกิดการเรียนรู้ ผลกระทบทางสังคมย่อมลดลงอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวยังเรียนรู้ในเรื่องอื่นๆ ดังได้อภิปรายผลในหัวข้อผลกระทบทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ

นอกจากนี้ ข้อมูลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผลกระทบทางด้านสังคมที่เกิดจากการท่องเที่ยวมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังได้อภิปรายผลไว้ในหัวข้อศักยภาพทางสังคมเพียงส่วนหนึ่ง หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่าประชาชนระบุผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากการท่องเที่ยว และผลกระทบนั้นเกิดขึ้นแก่ตนเอง ครอบครัว และชุมชน เช่น ความสงบในชีวิตประจำวัน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พฤติกรรมของเขวachsen และสิ่งแวดล้อมของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ลดลง

ผู้ประกอบการระบุว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบทางสังคม โดยทำให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความสามัคคีร่วมมือร่วมใจ และสภาพสังคมโดยรวมมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ลดลง

เจ้าหน้าที่มีความคิดเห็นว่าผลกระทบจากการท่องเที่ยวทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สิ่งแวดล้อมของชุมชน ความภาคภูมิใจในศิลปะและวัฒนธรรม และความสามัคคีร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงในทางลดลง

จากความคิดเห็นของทั้ง 3 ฝ่าย จะพบว่าความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความสามัคคีร่วมมือร่วมใจ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน เป็นประเด็นสำคัญที่จะต้องเร่งหาทางป้องกันหรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้น แม้ว่าผลกระทบทางสังคมด้านบวกไม่อาจชดเชยด้านลบได้ก็ตาม แต่หากพิจารณาในรายละเอียดก็จะพบว่า ผลกระทบทางสังคมในด้านลบยังมีอยู่น้อยมาก โดยเปรียบเทียบ ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าผลกระทบทางสังคมในด้านจากการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถยังอยู่ในระดับต่ำ

9.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

หัวข้อนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกจะกล่าวถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับศักยภาพและผลกระทบทางเศรษฐกิจ ส่วนที่สองเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับศักยภาพและผลกระทบทางด้านสังคม

9.3.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับศักยภาพและผลกระทบทางเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะในด้านศักยภาพและผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจะมาจากข้อค้นพบจากการศึกษา การอภิปรายผล และการประชุมระดมกำลังสมองผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติสิรินาถ

ด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรการท่องเที่ยว

1. **ขยะมูลฝอย** ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเห็นว่าปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการแก้ไข ควรปรับปรุงความสะอาดบริเวณที่พักและชายหาด ควรเพิ่มถังขยะให้มากขึ้นกว่าเดิม ควรจัดเก็บขยะทุกวันและทั่วบริเวณ ควรณรงค์สร้างจิตสำนึก ควรบังคับใช้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด และควรกำหนดโทษปรับ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ ผู้ประกอบการ สถานศึกษาทุกระดับ สื่อมวลชน และองค์กรส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

2. **สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์** ควรดูแลความสะอาดและความเป็นระเบียบ ควรตัดแต่งหญ้าและต้นไม้ให้สวยงาม ควรรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่ ไม่ควรก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างบดบังทัศนียภาพ ควรปลูกต้นไม้ดอกไม้ประดับเพื่อความสวยงาม และควรจัดระเบียบและกำหนดพื้นที่บริการ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ ผู้ประกอบการ องค์กรบริหารส่วนตำบล และสำนักงานสาธารณสุข เป็นต้น

3. **สาธารณูปโภค** ควรพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า โทรศัพท์ ควรมีรถประจำทางบริการจากตัวเมืองสู่อุทยานฯ และควรมีระบบการบำบัดน้ำเสีย หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ การสื่อสารแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวระดับจังหวัด เป็นต้น

4. **สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ** ควรเพิ่มจำนวนที่พักและปรับปรุงสภาพของห้องพักที่มีอยู่ ควรมีห้องน้ำและห้องอาบน้ำไว้บริการ ควรจัดให้มีที่นั่งเล่นพักผ่อนมากกว่าเดิม ควรจัดให้มีที่รับประทานอาหารและที่จอดรถให้เป็นระเบียบ ควรมีเส้นทางชมธรรมชาติ เส้นทางสำหรับจักรยาน ควรจัดให้มีสนามเด็กเล่น ห้องประชุมที่ทันสมัย และสถานที่ออกกำลังกาย หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวระดับจังหวัด เป็นต้น

ด้านกฎระเบียบและการบังคับใช้

1. **ความปลอดภัย** ควรมีป้ายเตือนการลงเล่นน้ำบริเวณห้ามเล่น จัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย จัดให้มีป้อมตำรวจดูแลและห้ามปรามไม่ให้มีการทะเลาะวิวาท และสันชะลอความเร็ว ควรควบคุมไม่ให้วัยรุ่นจับกลุ่มกันก่อความรำคาญ และห้ามก่อกองไฟบริเวณชายหาด หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น

2. **ความเป็นระเบียบ** ควรจัดระเบียบร้านอาหารที่มีอยู่เดิม กำหนดจำนวนร้านให้พอเหมาะ รวมทั้งการรักษาความสะอาด ควรควบคุมร้านค้าให้ขายสินค้าในราคายุติธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบ ควรจัดระเบียบจราจรในช่วงเทศกาลต่างๆ และควรจัดสถานที่ให้ผู้ประกอบการทำธุรกิจในพื้นที่กำหนด หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ ผู้ประกอบการ และองค์กรส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

3. **การเข้ามาทำประโยชน์ในพื้นที่อุทยานฯ โดยไม่ถูกต้อง** ผู้นำชุมชนต้องให้คำแนะนำที่ถูกต้อง สร้างจิตสำนึก และเป็นตัวอย่างที่ดี หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ และชุมชน เป็นต้น

ด้านการมีส่วนร่วม

1. **การจัดกิจกรรม** ควรจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุนการเข้าค่ายของนักเรียนให้มากขึ้น ควรจัดกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามามีส่วนร่วม ควรเพิ่มกิจกรรมบริเวณชายหาด หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ สถานศึกษา และชุมชน เป็นต้น

2. **การสนับสนุนการมีส่วนร่วม** ควรเปิดโอกาสให้องค์กรส่วนท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการทรัพยากร สนับสนุนให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และควรสร้างเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมร่วมกับอุทยานฯ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ องค์กรส่วนท้องถิ่น และชุมชน เป็นต้น

ด้านการเรียนรู้

1. **การประชาสัมพันธ์** ควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักอุทยานฯ มากยิ่งขึ้น ควรจัดทำแผ่นป้ายแสดงสถานที่ท่องเที่ยวและเพิ่มกิจกรรมบริเวณชายหาด ควรมีส่วนต้อนรับและบริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวระดับจังหวัด

2. **การสร้างจิตสำนึก** ควรจัดกิจกรรมให้เยาวชนในพื้นที่มีความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ รมรงค์ให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎของอุทยานฯ และรมรงค์ให้ผู้ประกอบการมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสถานที่ท่องเที่ยว หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ องค์กรส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และชุมชน เป็นต้น

3. การให้ความรู้และการฝึกอบรม ควรให้เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่นักท่องเที่ยว ควรจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และควรจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดภูเก็ต เป็นต้น

9.3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับศักยภาพและผลกระทบทางสังคม

จากการศึกษาศักยภาพและผลกระทบทางสังคมจากการท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติสิรินาถ อาจนำมากำหนดเป็นแนวทางและรูปแบบในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานฯ โดยอาศัยหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ประกอบด้วย ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ภาวะเอื้ออำนวยและการบังคับใช้ การมีส่วนร่วม และการเรียนรู้ เป็นกรอบเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและลดผลกระทบทางสังคม

แนวทางในการลดผลกระทบทางสังคม

จากการศึกษาผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสิรินาถ พบว่า ผลกระทบส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นเป็นผลกระทบทางด้านบวกมากกว่าด้านลบ อย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คงมีความจำเป็นในการหาแนวทางเพื่อลดผลกระทบต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง 4 ฝ่าย ได้แก่ นักท่องเที่ยว ประชาชน เจ้าหน้าที่ และผู้ประกอบการ โดยพิจารณาตามองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังนี้

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจมากในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติสิรินาถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพของหาดทราย ชายทะเล และสภาพภูมิอากาศ จึงสามารถสรุปได้ว่าอุทยานฯเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจและนันทนาการ ทั้งสำหรับประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวจากที่อื่น อุทยานฯจึงมีข้อได้เปรียบในเชิงของทุนทางสังคมที่จะช่วยให้คุณภาพชีวิตของคนดีขึ้น เป็นการลดผลกระทบทางสังคมได้เช่นกัน อย่างไรก็ตามจากการศึกษายังพบว่าผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่ตามมาก็ยังปรากฏ เช่น ขยะมูลฝอย น้ำเสีย ซึ่งนักท่องเที่ยวระดมมากที่สุด ส่วนปัญหาอื่นๆ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การขโมยปะการัง พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ และการขโมยหินและเปลือกหอยแม้จะเป็นส่วนน้อย แต่ผลกระทบเหล่านี้ก็ยังมีอยู่ ดังนั้นจึงควรกำหนดรูปแบบการจัดการเพื่อลดผลกระทบดังนี้

1. กำหนดขอบเขตพื้นที่บริการและพื้นที่ท่องเที่ยว อนุญาตให้นำนักท่องเที่ยวเข้าไปยังพื้นที่เปราะบางและเสี่ยงต่อการทำลายสิ่งแวดล้อม
2. รณรงค์สร้างจิตสำนึกต่อกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มให้มีความรู้สึกรักหวงแหน และช่วยกันดูแลรักษาธรรมชาติและสถานที่ท่องเที่ยว
3. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยร่วมมือกับอุทยานฯ และจัดกิจกรรมพิทักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องเช่น การเก็บขยะ การทำความสะอาดชายหาด เป็นต้น

ด้านกฎระเบียบและการบังคับใช้

จากการศึกษาพบว่าปัญหาเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่นักท่องเที่ยว ประชาชน และผู้ประกอบการ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบเช่น ขยะมูลฝอย และการส่งเสียงดังของผู้ที่เข้ามาในอุทยานฯ ก็ยังมีอยู่ จึงควรกำหนดรูปแบบการจัดการเพื่อลดผลกระทบดังนี้

1. พิจารณาทบทวนการอนุญาตให้นักท่องเที่ยวเข้าสู่อุทยานฯ ในจำนวนที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ เพื่อสร้างสมดุลและลดความแออัดในช่วงเวลา
2. จัดระเบียบผู้ประกอบการ โดยกำหนดให้มีใบอนุญาตในการประกอบการซึ่งต้องผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎระเบียบต่างๆ และกำหนดบทลงโทษกรณีผู้ประกอบการทำผิดหรือไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ
3. จัดการฝึกอบรมแก่ผู้ประกอบการอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงกฎระเบียบต่างๆ ตลอดจนผลกระทบทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นในชุมชน เพื่อให้ผู้ประกอบการรับทราบและมีจิตสำนึกที่ดีต่อการประกอบธุรกิจในเขตอุทยานฯ

ด้านการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชนและนักท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และส่งผลให้การท่องเที่ยวมีความยั่งยืน จึงควรมีรูปแบบการจัดการดังนี้

รูปแบบการจัดการสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

1. สนับสนุนให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งระดับจังหวัดและส่วนท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน และการกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตระหนักถึงผลกระทบและวิธีการลดผลกระทบทางสังคม

2. เปิดโอกาสให้หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินและควบคุมผลการปฏิบัติงานในการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระดับจังหวัดและส่วนท้องถิ่น เช่น มาตรฐานความสะอาด สุขอนามัย ความเป็นระเบียบ และความปลอดภัย เป็นต้น

รูปแบบการจัดการสำหรับผู้ประกอบการ

1. สนับสนุนให้ผู้ประกอบการมีการรวมกลุ่ม และเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเพื่อลดผลกระทบทางสังคม เช่น การจัดระเบียบ การช่วยกันรักษาความสะอาดและการช่วยกันสอดส่องดูแลเกี่ยวกับความปลอดภัย การหลอกลวงหรือการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เป็นต้น

2. จูงใจให้ผู้ประกอบการได้มีบทบาทในการประเมินและควบคุมเพื่อลดผลกระทบทางสังคม เช่น การกำหนดคุณภาพการให้บริการ การสร้างจิตสำนึกที่ดีในการบริการ และการร่วมมือกับภาครัฐในการกำหนดมาตรฐานต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เช่น มาตรฐานความสะอาดและสุขอนามัย เป็นต้น

รูปแบบการจัดการสำหรับประชาชน

1. สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่ม เพื่อเป็นช่องทางในการระดมความคิดเห็น สร้างความเข้มแข็ง และร่วมกันแก้ไขปัญหาหรือลดผลกระทบทางสังคมที่มาจากการท่องเที่ยว เช่น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม เป็นต้น

2. ส่งเสริมให้เกิดความภูมิใจในวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น การจัดกิจกรรมที่สะท้อนถึงความสามัคคีในหมู่คณะ ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเพณีเดินเต่าบริเวณหาดไม้ขาว

3. เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่องค์กรส่วนท้องถิ่นได้จัดขึ้น โดยเน้นการมีส่วนร่วมในด้านอื่นมากกว่าการร่วมออกแรง เช่น การออกความคิดเห็น การเป็นผู้ริเริ่ม และการเป็นผู้ประกอบการ เป็นต้น

รูปแบบการจัดการสำหรับนักท่องเที่ยว

1. จัดกิจกรรมหรือกำหนดวิธีการลดขยะ โดยณรงค์ให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม เช่น จัดให้มีถังขยะแยกประเภท เพื่อสะดวกในการกำจัดหรือนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

2. รณรงค์ให้นักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มหรือครอบครัวให้ความร่วมมือ โดยนำขยะกลับไปทิ้งที่บ้าน โดยแสดงป้ายสื่อความหมายในบริเวณที่เหมาะสม เป็นลักษณะของการขอความร่วมมือมากกว่าการบังคับ

3. ขอความร่วมมือในรูปแบบของการขอแรงนักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะ เช่น นักเรียน นักศึกษา ช่วยกันจัดเก็บขยะในเขตอุทยานฯเป็นครั้งคราว

4. จัดให้มีกล่องแสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการปรับปรุง

สภาพแวดล้อม และการลดผลกระทบต่างๆทางด้านสังคมภายในอุทยานฯ และนำความคิดเห็นเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสม

ด้านการเรียนรู้

จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศนิยมเดินทางมาพักผ่อนในอุทยานแห่งชาติสิรินาถแบบเข้าไปเย็นกลับเป็นส่วนใหญ่ ประเภทพักค้างคืนในอุทยานฯยังมีไม่มากนัก นอกจากนักเรียนนักศึกษาที่มาเป็นหมู่คณะ ดังนั้นเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ในระยะเวลาอันสั้น ควรมีรูปแบบในการจัดการดังนี้

1. วางตำแหน่งในอุทยานแห่งชาติสิรินาถเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาพักผ่อนหย่อนใจอย่างสงบ เรียบง่าย มีสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็น เป็นลักษณะของสวนสาธารณะประจำท้องถิ่น เน้นการพักผ่อนหย่อนใจหรือนันทนาการเป็นหลัก

2. จัดพื้นที่บางส่วนในเขตอุทยานฯ ให้เป็นศูนย์ศึกษาธรรมชาติทางทะเลในรูปแบบพิพิธภัณฑ์ มีการแสดงนิทรรศการให้ความเข้าใจและรู้สึกหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่

3. สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้สถานศึกษานำนักเรียนนักศึกษาเข้ามาศึกษาสภาพธรรมชาติและพักผ่อนหย่อนใจในรูปแบบการจัดแคมป์ เพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในเขตอุทยานฯ เช่น สภาพของชายหาด น้ำทะเล และป่าชายเลน เป็นต้น